

Samenlevingsopbouw

Verhuiskostenregelingen zijn rijp voor de sloop, concludeert de Woonbond in een Zwartboek. Politici, huurders en verhuurders debatteerden op een symposium over de nieuwe Woonwet, stedelijke vernieuwing en verhuiskostenvergoedingen.

Problemen met multicultureel samenleven zijn lang niet ter discussie gesteld. Maar multiculturaliteit kan volgens Professor Karskens van de KUN alleen maar worden begrepen wanneer het als probleem kan werken.

Op een bijeenkomst van opbouw- en ontwikkelingswerkers wisselden de aanwezigen hun ervaringen uit. "Uitwisseling verscherpt de blik en geeft een andere bril."

Ten geleide

Colofon

Samenstelling en redactie:
Fenny Gerrits, (hoofdredactie),
Coby van Geffen (eindredactie),
Ed Kooger, Wil van de Leur
en Kees Stuurup.
Administratieve ondersteuning:
Patty Schellekens en John
Struiken.
Cartoon pag.11 Marnix Rueb.
Foto/illustratie omslag:
St. Stedenband Haarlem-Mutare
Vormgeving/DTP: John Struiken.
Druk: Stimio Meteren.
Abonnementen:
De jaaronbeprijingsprijs
bedraagt €40,- voor het eerste en
€37,- voor het tweede en verdere
abonnementen. Losse nummers
kosten €7,50- (Prijzen exclusief
portokosten.)
Opzegging van abonnementen
dient schriftelijk vóór 1 december
te geschieden.
ISSN:0929-2187.
Redactie en administratie:
Prinsegracht 51,
2512 EX Den Haag,
Telefoon: 070-380 4431,
faxnummer: 070- 380 9973.
E-mail Internet:
info@opbouwwerk.nl
Advertentie tarieven zijn op aan-
vraag verkrijgbaar.
Kopijsluitingsdatum volgende nr.:
1-6-'02

*In deze laatste MO vóór 15 mei (verkiezingen!),
heeft de redactie een aantal organisaties de
ruimte gegeven hun standpunten uiteen te zet-
ten. Zo schenkt MO aandacht aan de standpun-
ten van de Woonbond ten aanzien van de ver-
huiskostenregeling en de Overlegwet in het
kader van de nieuwe Woonwet. Het Landelijk
Samenwerkingsverband Aandachtswijken heeft
middels een petitie aan de Tweede Kamer een
aantal beleidsaanbevelingen gedaan ten gunste
van de positie van de bewoners in het Grote
Steden Beleid.*

*Raf Janssen en Wilma Kuiper zetten in hun arti-
kel uiteen wat de provincie zou kunnen beteke-
nen voor het armoedebeleid. Susan Rietveld
rapporteert de laatste nieuwtjes over ontwikke-
lings- en opbouwwerk.*

*De Twern in Tilburg heeft nieuwe kerntaken
geformuleerd in het wijkwelzijnswerk, op
pagina's 26 en 27 leest u er meer over. Veel lees-
plezier!*

Pagina 9

Dorpshuis 'De Boazumer Mijte' in Boazum was
oorspronkelijk een dorpscafé

Inhoud

4. *Wat de provincie kan doen tegen armoede, Raf Janssen en Wilma Kuiper*
7. *Column: Ouderen en jongeren behouden voor de wijk, Kees Penninx*
8. *De veranderende betekenis van het dorps huis, Jelma Wiegersma en Dick Meesterberends, LCO Platteland*
11. *Cartoon: Problemen oplossen door buurtbemiddeling, Marnix Rueb*
12. *Ontwikkelingswerk en opbouwwerk: Begin 'ns wat dichterbij huis, Susan Rietveld*
14. *Internationale Conferentie over Zorg en Welzijn en Aanvragen Johnson & Johnson Fonds*
15. *Landelijk Overleg Cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ)*
16. *Conferentie: Tijd voor eenzaamheid en Nieuwe impuls voor participatie minderheden*
18. *Multicultureel samenleven als probleem, Prof. Dr. Machiel Karskens, KUN*
21. *Conferentie: Nieuwe Agenda voor de sociale sector en Toetsing in het bve-onderwijs*
22. *Kiosk, Jos van Meeuwen*
24. *Dementerenden kleinschalig opvangen*
25. *Mogelijk pc-regeling minima, Catrinus Egas*
26. *Weten van Wijken, Nieuwe kerntaken in het wijkwelzijnswerk, De Twern Tilburg*
28. *SER-akkoord ongunstig voor psychiatrische arbeidsongeschikten, Stichting Pandora*
29. *Kern met Pit: uitdaging aan bewoners leefomgeving te verbeteren*
30. *Verhuiskostenregeling rijp voor de sloop, Woonbond*
32. *Bewoners willen meer invloed, Fenny Gerrits*
33. *Stad en Land, Diana van Oort Advertentie*

Challengeday, een gezamenlijke sportactiviteit die tegelijk in Haarlem en Mutare wordt gehouden

Pagina 12

Dorps huis 'De Boazumer Mijte' in Boazum was oorspronkelijk een dorpscafé

Pagina 9

Wat de provincie kan doen

Provincies kunnen wel degelijk een belangrijke rol spelen bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, zo blijkt uit het onderzoek *Sociaal op maat 2001* dat is uitgevoerd in opdracht van het anti-armoedeproject Aanpak. Hoewel provincies niet aan inkomenspolitiek mogen doen, kan hun rol op dat gebied groter zijn dan in eerste instantie te verwachten is. In *Sociaal op maat 2001* zijn van elke provincie beleidsplannen en de uitvoeringspraktijken 'gemeeten' vanuit de optiek van provinciale uitkeringsgerechtigden-organisaties en de anti-armoedebeweging.

Eind 2001 heeft het anti-armoedeproject Aanpak een onderzoek laten doen naar het provinciaal sociaal beleid. Daarbij is speciaal gelet op de inzet van provincie op het gebied van armoedebestrijding en sociale uitsluiting. De resultaten zijn vastgelegd in het rapport *Sociaal op Maat 2001*. In het onderzoek is in kaart gebracht welke rol en welke taken een provincie heeft in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting en hoe de verschillende provincies daar vorm en inhoud aan geven.

Achtergrond

Het onderzoek is opgezet vanuit het anti-armoedeproject Aanpak, een initiatief van het landelijke samenwerkingsverband Sjakuus. Bij de start van een serie van vijf sociale conferenties die op initiatief van het kabinet vanaf 1996 zijn gehouden, vond Stichting Sjakuus het van belang dat minima op die jaarlijkse sociale conferenties zelf hun stem konden laten horen. Dat was de start van het Aanpak-project. In het project is steeds veel aandacht besteed aan het bij elkaar halen, toerusten en mobiliseren van

lokale groepen. Op lokaal niveau zijn de gevolgen van armoede het duidelijkst zichtbaar; daar kunnen concrete en aansprekende maatregelen genomen worden. Op lokaal niveau is bovendien veel ervaring en inzet van mensen aanwezig. Het is van belang dat deze gericht en duidelijk ingebracht worden in het maatschappelijke debat en in de formulering en evaluatie van het beleid en de praktijk.

Netwerk

Via regionale en provinciale manifestaties groeide het Aanpak-project uit tot een landelijk netwerk van lokale en provinciale groepen en organisaties die zich inzetten voor de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Jaarlijks worden gezamenlijke programmalijnen uitgezet die in elke provincie en in veel gemeenten door de

daar werkzame groepen op eigen wijze worden ingevuld en uitgevoerd. In dit landelijke netwerk hebben de provinciale 'kartrekkers' een spilfunctie. Deze kartrekkers zijn de provinciale netwerken die in het Aanpak-project zorgen voor afstemming tussen en ondersteuning van lokaal opererende groepen. Hoe verschillend de samenstelling van de kartrekkersgroep in elke provincie ook is, overall komt naar voren dat het provinciale niveau van wezenlijk belang is voor de opbouw en voor het functioneren van de anti-armoedebeweging en de uitkeringsgerechtigdenbeweging. Dat inzicht is in het Aanpak-project steeds duidelijker geworden. En met dat inzicht groeide de behoefte om ook de aandacht te richten op het beleid van de provinciale overheid, naast de aandacht die er was en blijft voor het beleid van de lokale en landelijke overheid.

BANS

Begin 1999 ondertekenden het kabinet, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten

tegen armoede

(VNG) het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS). In dit akkoord maken rijk, provincies en gemeenten op een aantal beleidsterreinen taakstellende afspraken. Wat betreft armoedebestrijding en sociale activering worden in BANS vijf voornemens en afspraken vastgelegd. Uit de gebezigde formulering blijkt dat de provincies op dit terrein kennelijk weinig te zoeken hebben, althans volgens BANS; de provincies worden niet genoemd of slechts tussen haakjes. Dit is een goede illustratie van het beeld dat sterk aanwezig is bij rijk, gemeenten en ook bij provincies zelf: op het terrein van het armoedebeleid heeft de provincie weinig te zoeken. De praktijk van de anti-armoede-strijd laat echter zien dat dit beeld onjuist is.

In BANS kreeg de provincie nauwelijks tot geen taken toebedeeld in de strijd tegen armoede

De provincie kan wel degelijk een belangrijke rol spelen bij het bestrijden van armoede. Dat blijkt uit het onderzoek Sociaal op maat 2001.

Inkomenspolitiek

Bij de verbetering van de inkomenspositie van arme mensen gaat het voor een zeer belangrijk deel om inkomenspolitiek. Formeel is aan de provincie hierbij geen taak toebedeeld. Het voeren van inkomensbeleid en inkomensondersteuningsbeleid is voorbehouden aan de andere bestuurslagen, namelijk rijksoverheid en gemeente. De rijksoverheid moet zorgen voor goede basisvoorzieningen en voor een leefbaar sociaal minimum. De gemeentelijke overheid moet zorgen voor aanvullend (categoriaal) maatwerk, dat inspeelt op individuele knelsituaties of op extra moeilijke situaties waarin (groepen) mensen verkeren. Dit betekent dat de provincie niet rechtstreeks de inkomenspositie van mensen met een minimuminkomen kan beïnvloeden. Deze beperking verklaart voor een deel de terughoudendheid van provincies op het terrein van armoede en sociale uitsluiting. Provincies zijn huiverig om het terrein van de gemeente of de rijksoverheid te betreden.

Provincies in beeld

Hoewel armoede niet hoog op de agenda stond bij provinciebesturen, bleken de provincies wel een rol te spelen bij de strijd tegen armoede. Om te beginnen bleek dat in enkele provincies de anti-armoedebeweging flink aan de weg wist te timmeren en dat er in andere provincies weinig gebeurde. Wat opviel was dat er in de eerste groep provincies sprake was van een goed georganiseerde provinciale ondersteuningsstructuur en dat die ondersteuning niet of slechts mondjesmaat aanwezig was in de tweede groep provincies. Kennelijk is de aanwezigheid van een gerichte provinciale ondersteuningsstructuur van wezenlijk belang voor de kracht die de anti-armoedebeweging kan ontwikkelen. Het is aan de provincie om condities te scheppen voor die ondersteuningsstructuur. De tweede weg waarlangs de provincie in beeld kwam, liep langs de oneffenheden van de gemeenten. Tal van onderzoeken bevestigden wat mensen in de praktijk ook al ontdekt hadden: het kan op jaarbasis soms honderden gulden aan besteedbaar inkomen uitmaken in welke gemeente men woont. Die rechtsongelijkheid werd door de beweging aan de kaak gesteld. Daarbij kwam ook de provincie in beeld, want die moest toch toezien op het beleid van gemeenten.

Gevolgen van armoede zijn het duidelijkst zichtbaar op lokaal niveau

De derde weg liep via de verbouwing in de uitvoering van de sociale zekerheid, de SUWI-operatie. Er komen bovengemeentelijke werkterreinen en voorzieningen en daar horen proefpolders en pilots bij. Daar komt de provincie in beeld als vernieuwer en stimulator bij bovengemeentelijke ontwikkelingen.

Tenslotte was er de weg van de hernieuwde aandacht voor het sociaal beleid. Elke provincie heeft intussen een nota over de sociale infrastructuur. Daarin is ruim aandacht voor groepen die in de knel zitten, achterop zijn geraakt, niet meekunnen. Los van de vraag of de achterstandsoptiek niet

een te smalle invulling is van het sociale, is het wel de toegangspoort tot vraagstukken van armoede en sociale uitsluiting.

Provincies zijn huiverig het terrein van gemeente of rijksoverheid te betreden

Sociaal op maat 2001

Deze vier wegen dienden zich concreet aan in de praktijk. Vanuit het Aanpak-project zijn deze ontwikkelingen aangegrepen om de rol van de provincie op het terrein van de armoedebestrijding scherper in beeld te brengen. In Aanpak '99 richtten enkele provinciale netwerken zich al nadrukkelijk op de rol van de provinciale overheid in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. In Aanpak 2000 werd voor het eerst een analyse gemaakt van het provinciaal beleid rond armoede en sociale uitsluiting. Dit resulteerde in het rapport Sociaal op Maat 2000. Daarin werd een eerste oordeel gegeven over het beleid van elke provincie. Dit jaar is via verder onderzoek de rol van de provincie nader in kaart gebracht in het rapport Sociaal op Maat 2001. Het blijkt dat steeds meer provincies taken op het gebied van armoedebestrijding serieus oppakken. Een positieve ontwikkeling. Daar kan de anti-armoedebeweging op inspelen.

Functies van de provincie

De provincies kunnen vijf functies vervullen op het terrein van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting: beleidsvorming, ondersteuning, ontwikkeling, signalering en toezicht.

In het rapport Sociaal op maat 2001 worden bij elk van deze functies concrete taken en beleidsaanbevelingen genoemd. In dit artikel wordt volstaan met de weergave van de hoofdlijn van de functies die de provincie juist wel kan vervullen.

* *Beleidsvorming*

Niet alleen voor de verhouding met andere bestuurslagen – rijk en gemeenten – kan een eigen beleidsnota verhelderend werken, ook voor de duidelijkheid, afstemming en samenhang van het eigen provinciale beleid kan het van belang zijn

een duidelijke beleidsvisie te formuleren over een maatschappelijk vraagstuk als armoede. De aanzetten die nu al op verschillende beleidsterreinen feitelijk aanwezig zijn, kunnen beter met elkaar in verband worden gebracht en op elkaar worden afgestemd. Ook komt beter in beeld waar lacunes zijn en waar nog verdere mogelijkheden liggen. Het opstellen van een beleidsnota kan in politiek en bestuurlijk opzicht stimulerend werken. Om zo'n beleidsnota goed aan te laten sluiten bij de werkelijkheid van alledag en bij de ervaringen en de praktijk van het veld, is het van belang basisgroepen vroegtijdig te betrekken bij het tot stand komen ervan.

* Ondersteuning

Uit de praktijk blijkt dat een krachtig en goed georganiseerd netwerk of samenwerkingsverband van uitkeringsgerechtigdenorganisaties en anti-armoedegroepen nodig is om lokale groepen te bundelen en te ondersteunen. Zo'n provinciaal netwerk verzamelt aanwezige kennis en kunde en werkt als een katalysator in de armoedebestrijding. Ook kan zo'n netwerk een belangrijke schakel vormen naar het landelijke niveau.

Formeel mag de provincie niet aan inkomenspolitiek doen

* Ontwikkeling

Armoede is een vraagstuk dat vraagt om een taakgerichte benadering. Daarbij doen zich vaak nieuwe ontwikkelingen voor waarop ingespeeld moet worden door verschillende organisaties en instanties. Standaardoplossingen zijn meestal niet voorhanden; vaak moeten nieuwe antwoorden gevonden worden op nieuwe problemen. De provincie kan een rol vervullen bij het opzetten van projecten om deze nieuwe wegen te verkennen en bij het uitdragen van de uitkomsten van dergelijke verkenningprojecten. Dat geldt zeker als het projecten betreft met een bovengemeentelijke aanpak.

* Signalering en toezicht

Op het terrein van armoede en armoedebestrijding is al veel onderzoek verricht. Maar er is nog weinig of geen onderzoek dat specifiek ingaat op de rol die provincies kan vervullen op het terrein van armoedebestrijding. Juist vanuit die invalshoek kan aanvullend onderzoek

gedaan worden ten aanzien van nieuwe aspecten, nieuwe instrumenten en nieuwe actoren die een rol kunnen spelen bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Op die manier kan provinciaal onderzoek nieuwe signalen afgeven en aanvullende informatie toevoegen aan hetgeen over het armoedevraagstuk reeds in kaart wordt gebracht door rijk en gemeenten.

Beoordeling per provincie

Naast algemene aanbevelingen geeft het rapport Sociaal op maat 2001 aanbevelingen per provincie. Van elke provincie is het beleid kort in kaart gebracht. Dat is gedaan op basis van beleidsnota's en informatie van beleidsambtenaren en kartrekkers van het Aanpak-project. Verder is er een vergelijking gemaakt tussen de provincies.

Duidelijke provinciale beleidsvisie over armoede kan verhelderend werken

Er is een groep van provincies die het goed doet. Deze groep wordt bij de meting in 2001 duidelijk aangevoerd door de provincie Limburg. Andere provincies die in deze kopgroep zitten, zijn: Noord-Brabant, Friesland, Zeeland en Zuid-Holland. Dan is er een middengroep die gevormd wordt door de provincies Flevoland, Gelderland, Overijssel. Verder is er een groep snelle stijgers. Die wordt gevormd door de provincies Noord-Holland en Utrecht. Bij de meting in 2000 lagen die achterop. Zij hebben flink wat tandjes bijgezet en zijn pijlsnel uit de positie van hekkensluiter weggefietst. Deze stijgers zullen zich binnen afzienbare tijd bij de middengroep hebben gevoegd en als ze de huidige vaart erin houden, fietsen ze deze groep voorbij. Tenslotte is er een klein groepje van achterblijvers. Dat wordt gevormd door de provincies Drenthe en Groningen.

De bedoeling van het aanpakproject is om de provincies te blijven volgen in hun vorderingen op het beleidsterrein van armoedebestrijding en sociale uitsluiting. Inzet is om in het najaar 2002 met ambtenaren en

Aanpak 2002

politici uit de provincies, samen met de provinciale Aanpak-kartrekkers een werkbijeenkomst te beleggen.

Provincie kan rol vervullen in (boven-gemeentelijke) projecten die nieuwe wegen verkennen

Bestellen

Het onderzoek Sociaal op Maat is gratis op te vragen bij:

*Stichting Sjakuus,
Plompetorengracht
19, 3512 CB Utrecht.
Telefoon 030 - 2314819 of
email: info@sjakuus.nl*

*Raf Janssen en Wilma Kuiper
zijn beiden werkzaam bij Stichting Sjakuus.*

<

Na acht jaar Paars is de werkloosheid gedaald, het financieringskort teruggebracht en zijn de laagste inkomens erop vooruit gegaan. Anno 2002 hebben de meeste burgers hun bestaansvoorwaarden redelijk op orde, zoals een gezond lichaam, een goede opleiding, een aardig inkomen uit leuk werk, een vitaal sociaal netwerk, toegang tot informatie en een fijn huis in een schone en veilige wijk. Ja toch?

Niet dus. Schromelijk verwaarloosd zijn de ouderen in de vroegnaoortlogse nieuwbouwwijken in de grote steden. Het succes van Paars is aan hen voorbij gegaan, aldus PvdA-deelraadbestuurder Dominic Schrijver van de Rotterdamse deelgemeente Charlois in De Volkskrant van 14 maart 2002. Sterker nog: dat succes heeft de toch al niet geringe uitstroom van middeninkomens naar ruimere woningen in groenere gebieden flink versterkt. De achterblijvers worden geconfronteerd met de instroom van mensen met aanzienlijke sociaal-economische achterstanden, veelal kinderrijke gezinnen van niet-Nederlandse komaf. In deze toch al turbulente omgeving gaan ook nog eens hele wijken op de schop in het kader van de herstructurering. Geen wonder dat veel oudere bewoners het hier niet meer trekken. Zij voelen zich teleurgesteld, verlaten en bovenal onveilig. Hun idylle van een rustige oude dag is wreed verstoord. Niet zelden projecteren zij hun frustratie op een andere kwetsbare groep: jongeren. Die hangen rond en maken de buurt onveilig. Hoewel hun gedrag niet wezenlijk verschilt van de nozems en de vetkuiven van weleer, zijn de klachten van ouderen over overlast van jongeren massiever dan ooit. In het decor van de multiculturele wijk staan de generaties tegenover elkaar.

Behalve de veel besproken culturele verschillen zijn ook de verschillen in levensfase van bewoners van invloed op het sociale klimaat in de wijk. Juist kinderen, jongeren en minder mobiele ouderen zijn sterk aangewezen op voorzieningen in de buurt en de kwaliteit van het publieke domein. Zij brengen relatief veel tijd door in de directe woonomgeving. Dat neemt niet weg dat hun stem in de inspraakpolders van beleidsmakers, professionals en bewonersvertegenwoordigers niet of nauwelijks wordt gehoord. Daar wordt over hen en niet met hen gesproken. Hoe kunnen we jongeren winnen voor de wijk? Hoe kunnen we voorkomen dat ouderen afhaken? Dat zijn de telkens terugkerende vragen. We weten inmiddels dat we er met een hangplek voor jongeren en een weerbaarheidstraining voor ouderen niet zijn. Het pad naar sociale samenhang en integratie kent vele tussenstappen, te beginnen met het serieus nemen van jongeren en ouderen zelf, en vraagt om gebundelde inzet van alle sectoren: welzijn, politie, zorg, opvang, onderwijs en activering. Hier kan een lokale beleidsagenda Buurt voor alle leeftijden mogelijk nieuwe inspiratie bieden.

De beleidsagenda Buurt voor alle leeftijden kent vier onderdelen.

- Communiceer vanaf het begin met alle leeftijdsgroepen over de ontwikkeling van de economische, fysieke en sociale infrastructuur van de wijk.

- Beschouw overlast van jongeren als een conflict tussen partijen met elk een gelijkwaardig verlangen; zet in op dialoog en problematiseer de achterliggende oorzaken.
- Grijp gedeelde belangen, zoals een schone, hele en veilige buitenruimte aan om via kleine, concrete resultaten gezamenlijke belangenbehartiging te bevorderen.
- Stimuleer wederzijds leren en onderlinge dienstverlening waarbij jong en oud hun specifieke competenties inzetten voor elkaar en voor de buurt.

In het kader van het nationaal stimuleringsprogramma De buurt voor alle leeftijden zijn talloze goed practises verzameld waarmee deze beleidsagenda concreet handen en voeten kan krijgen. Een greep uit de mogelijkheden. Een wijkpanel der generaties brengt een dialoog op gang tussen ouderen die klagen en jongeren die overlast veroorzaken. De middag eindigt met een lijst van actiepunten over hoe de buurt zowel voor jongeren als voor ouderen veiliger en aantrekkelijker gemaakt kan worden. In buurtgerichte reminiscentieprojecten wisselen Turkse, Marokkaanse en Nederlandse ouderen herinneringen uit, om hun verhalen vervolgens door te geven aan jongeren op scholen en in het buurtcentrum. Jongeren vormen een klussteam voor senioren in de buurt. In het internetcafé van een verzorgingshuis geven middelbare scholieren computerles aan ouderen. Op de basisschool geven senioren als voorleesopa's en -oma's enkele uren per week extra aandacht aan kinderen met een taalachterstand. Stapje voor stapje maakt de angst voor het vreemde plaats voor erkenning. "Zulke beroerde jongens zijn het nu ook weer niet," zei een Haarlemse oudere toen de Marokkaanse jongeren van de Future Gang zijn portiek kwamen schoonvegen.

Kansen voor intergenerationele integratie liggen er genoeg. Als je maar je op het idee komt en werkelijk sectoroverstijgend wil werken. De wijk wordt de hoek wordt een plek waar niet alleen kinderen, maar ook oudere buurtbewoners hun taalvaardigheden bijspijkeren, hun ontmoetingsochtend hebben of hun verhaal vertellen. Het verzorgingshuis wordt een multifunctionele accommodatie voor alle wijkbewoners, waar kinderopvang, volwasseneducatie en ouderenzorg onder één dak worden gerealiseerd. Stedelijke ontwerpen, nieuwbouwwijzen en sociale projecten worden consequent getoetst op de verlangens van alle generaties en op de mate waarin zij intergenerationele contacten kunnen bevorderen. De wijk wordt een levensloopbestendige wijk, waarin wonen, zorg en welzijn voor alle leeftijdsgroepen in samenhang vorm krijgen. Opbouwwerkers kunnen daarbij iets leveren waar anderen nogal eens moeite mee hebben: werken vanuit een niet verkokerd, niet-categoriaal perspectief. Katalysator zijn van samenwerking, win-winrelaties leggen, de rol van verbindingsofficier vervullen en intergenerationele netwerken ontwikkelen. Als we ouderen willen behouden voor de wijk zijn deze competenties, opbouwwerkers eigen, harder nodig dan ooit.

<

De veranderende betekenis van het dorpshuis

De dorpshuizen van de Friese dorpen Mantgum, Weidum, Boazum en Nijlân zijn heel verschillend. Eén ding hebben ze echter gemeen: ze overstijgen de traditionele betekenis van het woord dorpshuis. Het woord 'multifunctioneel' is in ieder van deze dorpshuizen op eigen wijze ingekleed. Verschillende verenigingen en functies zijn er bijeengebracht. Zo worden arbeid, ruimte en geld op een efficiëntere manier gebruikt.

LCO-Platteland organiseerde medio februari een excursie langs een viertal dorpshuizen in het Friese. De stichting Samenwerking van Dorpshuizen in Friesland (SDF) had voor deze trip een aantrekkelijk programma samengesteld en consultant Tom Vellinga bleek een uitstekend inhoudelijk reisleider. Aan de excursie nam een gemêleerd gezelschap deel van beleidsambtenaren, consultants, gemeenten, provincies, een architect en een woningcorporatie. SDF en LCO wilden met deze dag een bijdrage leveren aan de gedachtevorming over de functie van dorpshuizen en multifunctionele accommodaties op het platteland, dit in relatie tot het gewenste voorzieningen- en leefbaarheidsniveau. Want één ding is duidelijk: de leefbaarheid van een dorp is onlosmakelijk verbonden met het dorpshuis. Dorpshuizen zijn onmisbare basisvoorzieningen voor dorpsgemeenschappen. Ze floreren vooral dankzij een enorme inzet van vrijwilligers, zowel bij de

bouw ervan, als bij het onderhoud en het beheer/exploitatie. Deze dorpshuisvoorzieningen vormen ook een belangrijke basisinfrastructuur in het kader van het lokaal sociaal beleid. Verscheidene gemeenten buigen zich over het formuleren van een accommodatiebeleid.

De 'Wjukken' in Mantgum
In het terpdorp Mantgum bezoekt het gezelschap de 'Wjukken', het multifunctioneel centrum dat inmiddels twee jaar open is. De naam van het gebouw wordt duidelijk als we het gebouw zien: wjukken is Fries voor vleugels en slaat op de vorm van het dak. In het gebouw zijn 32 verenigingen ondergebracht en het centrum draait met 120 vrijwilligers. Het idee van het centrum ontstond negen jaar geleden toen het oude dorpshuis niet meer bleek te voldoen aan de eisen van deze tijd. Zo ontstond de wens een nieuw pand te bouwen met daarin ruimte voor alle verenigingen van het dorp. Mantgum telt duizend inwoners en maar liefst een kwart ervan heeft zijn medewerking verleend aan de totstandkoming van de 'Wjukken'. Het gebouw heeft zo'n 2,3 miljoen gulden gekost. Er is veel geld uitgespaard met zelfwerkzaamheid. Verder heeft de gemeente voor een groot deel bijgedragen in de kosten. Bij het gebouw liggen ook de sportvelden van het dorp waar kan worden gekorfbald, gekaast en getennist. De kleedkamers en scheidsrechterskamers bevinden zich in het gebouw. De markt vindt plaats op het parkeerterrein voor het gebouw. Verder zijn er computerruimtes waar vrijwilligers computers geven en ook de peuterspeelplaats en stichting kinderopvang Zuidwest Friesland hebben een plek in het gebouw gekregen. De kelder is helemaal voor de jeugd; hier is een echte bar gemaakt. De knutselclub, jeugdclub en jeugdsoccos maken hiervan

gebruik. Ook de kerk maakt gebruik van het pand: zondags is er zondagsschool. In het horecagedeelte vinden vaak vergaderingen, plaats en voor concerten of toneeluitvoeringen is een podium aanwezig.

Dorpshuizen brengen verenigingen en voorzieningen onder één dak.

Het beheer van het pand is in handen van de stichting. Verder is er één betaalde kracht aanwezig, de rest is allemaal vrijwilligerswerk. Veel van de vrijwilligers zijn in het bezit van het diploma 'sociale hygiëne'. Deze cursus is verplicht voor een bepaald aantal vrijwilligers en is gefinancierd door de stichting.

Wanneer er bij gelegenheden deskundigheid moet worden ingehuurd wordt die zoveel mogelijk binnen het dorp en de regio gezocht. "Want," zo vindt Sybren van der Heide, secretaris van de stichting, "een ondernemer uit de omgeving mag rustig verdienen aan dit centrum." Het centrum doet ook zijn inkopen bij de lokale middenstand.

Bij de voorbereidingen van het centrum hebben de verschillende belanghebbenden uitgebreid om de tafel gezeten. De enige die zijn medewerking niet wilde verlenen was het café, maar deze partij heeft ook niet tegen gewerkt.

'Troch Ienriedigens' in Weidum
Troch Ienriedigens is Fries voor Door Eensgezindheid. Deze naam is erg toepasselijk als je ziet hoe het dorpshuis van Weidum functioneert. In eerste instantie was een beheerder aangesteld in het centrum maar dat was financieel niet haalbaar. Sinds 1985 wordt het beheer gedaan door (op het moment 65) vrijwilligers, gecoördineerd door het bestuur van de stichting. En deze

aanpak loopt onverwacht goed, al meer dan vijftien jaar.

In tegenstelling tot Mantgum, waar alles in één keer van de grond kwam, heeft het dorpshuis van Weidum zich langzaam ontwikkeld tot een multifunctioneel centrum. De faciliteiten van Weidum vielen door de jaren heen steeds meer weg. Op het laatst was alleen de sportzaal nog aanwezig. Bij enkele dorpsbewoners ontstond toen het idee de sportzaal uit te breiden en zo het voorzieningenpeil en de leefbaarheid in het dorp te vergroten. In de loop der jaren is er regelmatig bijgebouwd en inmiddels is een waar complex aan zalen en voorzieningen gerealiseerd.

De exploitatie is goed rond te krijgen, maar men is wel afhankelijk van enkele jaarlijks terugkomende evenementen, zoals het popfestival Roekrock en de kaatspartijen in de zomer.

Voor de exploitatie wordt verder geen subsidie ontvangen. Wel worden de verbouwingen ondersteund door bijdragen van onder andere provincie, gemeente en het Koningin Julianafonds. Het pand is in eigendom van de stichting.

Het is niet echt moeilijk vrijwilligers te krijgen, vindt Franci de Groot, penningmeester van het bestuur. "Als je mensen maar een tastbare en overzichtelijke taak geeft, zoals het onderhouden van de toiletten." Ook weet het bestuur de mensen gemotiveerd te houden door minimaal één keer in de twee jaar iets leuks te organiseren voor alle vrijwilligers. Maar dat is niet noodzakelijk om de boel draaiende te houden. Wel noodzakelijk is de mate van saamhorigheid en het dorp. Want juist in een kleiner dorp als Weidum is deze groot.

Dorpservicecentra

In Weidum spreekt ook Tineke Faber, coördinatrice voor stichting 'Te Plak' het gezelschap toe. Faber miste in haar woonplaats (Augustinusga) voorzieningen voor de jeugd en ging er zelf achteraan deze te creëren. Haar enthousiasme om faciliteiten in het dorp op te zetten werd door anderen opgemerkt en ze werd gevraagd mee te werken aan 'Te Plak', een project van Jeltsje Ottema. Zij is directeur van Bureau Ottema & Zwart, een bureau voor projectontwikkeling, begeleiding en bemiddeling van werk-

Dorpshuis 'De Boazumer Mjitte' in Boazum was oorspronkelijk een dorpscafé

zoekenden. Ottema merkte dat er allerlei voorzieningen ontbraken op het platteland. Vrouwen die weer aan het werk wilden, konden nergens hun zorgtaken kwijt. Toen de Commissie Dagindeling (SZW) gelden beschikbaar stelde voor projecten met deze achtergrond zag Ottema haar kans schoon en zette 'Te Plak' op. Het project wil kostendekkende modellen voor dorpservicecentra ontwikkelen die voor verschillende soorten diensten bruikbaar zijn. Om tot die modellen te komen zijn in vier dorpen servicecentra opgestart: in Augustinusga, Lekkum, Workum en Weidum.

Ieder dorp is anders van bevolkingssamenstelling en heeft dus andere behoeften, wat ook te zien is aan de verschillende voorzieningen die 'Te Plak' verzorgt in de dorpen. In Weidum is bijvoorbeeld veel behoefte aan huishoudelijke dienstverlening. In Augustinusga is er weer meer behoefte aan buitenschoolse opvang en oppas. Inmiddels zijn alle vier centra kostendekkend en draaien zonder subsidie. Dit komt ook omdat er veel gebruik wordt gemaakt van arbeidskrachten die vallen onder de WIW-regeling. Zodoende kunnen de kosten laag gehouden worden. "Een belangrijk streven is dat de diensten betaalbaar blijven voor iedereen," aldus Tineke Faber.

'De Boazumer Mjitte' in Boazum Na Weidum staat Boazum op het programma, een heel ander dorpshuis waar voorzit-

ter Henk Kroes een korte inleiding houdt. Het dorpshuis is van oorsprong een dorpscafé, gebouwd in 1873 en het interieur ademt nog steeds een sfeer van vroeger uit. In 1981 verliet de laatste cafebaas de Boazumer Mjitte. Dorpsbelang kwam met het initiatief het café te kopen en tot dorpshuis om te vormen. Leningen om het gebouw te kunnen kopen werden verstrekt door de gemeente en de kerk.

Er werd een stichting in het leven geroepen om het dorpshuis te exploiteren en in 1991 werd het gebouw grondig gerestaureerd. Met zelfwerkzaamheid is ook hier een groot bedrag aan kosten uitgespaard. Ook nu zijn er nog knelpunten: eigenlijk moet er een lift komen voor de oudere inwoners. De Mjitte wordt nu gerund door een pachter. Ook al is er al 20 jaar sprake van een dorpshuis, de inwoners van Boazum hebben het nog steeds over 'het café'.

SDF

Tijdens de lunch presenteert Jaap de Kneegt de stichting Samenwerking van Dorpshuizen in Friesland (SDF). In Friesland zijn 227 dorpshuizen bij de samenwerkingsstichting aangesloten. "Dorpshuizen moeten van het hele dorp zijn en een lage drempel hebben," vindt Jaap de Kneegt. "Een dorpshuis is een huis van en voor het dorp." Het beheer van de dorpshuizen ligt in 60 procent van de gevallen totaal in handen van de vrijwilligers, in de overige 40 procent is er een andere vorm van beheer.

De leefbaarheid van een dorp is onlosmakelijk verbonden met het dorpshuis

De doelen van SDF zijn: bewoners van informatie voorzien (er komt binnenkort een website waar met een vraagbaak met allerlei relevante informatie voor dorpshuizen); belangenbehartiging (bijvoorbeeld bij de afspraken rond de regeling sociale hygiëne of bij andere wetgeving); en projecten opzetten/ondersteunen (zoals Te Plak, Oppaad).

Dorpshuizen en leefbaarheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het dorpshuis is in veel dorpen het enige echt openbare dat er nog is en dat moet vooral behouden blijven.

'De Mandé' in Nijlân

Na drie dorpshuizen in de gemeente Littenseradiel bezoekt het gezelschap dorpshuis 'De Mandé' in Nijlân in de gemeente Wymbritseradiel. Het dorp telt zo'n duizend inwoners en heeft een rijk verenigingsleven.

Eind jaren zeventig was er behoefte aan ruimte voor met name het verenigingswerk. Elke vereniging had namelijk zijn eigen stekje en dit was erg onefficiënt, bijvoorbeeld ten aanzien van het energieverbruik. Daarbij kwam nog dat de school in het dorp werd afgekeurd. Destijds werd er in Den Haag veel propaganda gemaakt voor het bouwen van multifunctionele centra, waar veel geld voor vrijkwam. Met behulp van een plaatselijke werkgroep deed de gemeente een aanvraag voor Nijlân en deze werd gehonoreerd. Het M.F.C. (multifunctioneel centrum) kreeg als doel te voorzien in de behoeften voor Nijland en regio.

Dorpshuis is een huis van en voor het dorp

In de loop van de jaren zijn enkele wijzigingen in het beleid en in de inrichting van het gebouw gekomen. Zo is het een bedrijf geworden met, in tegenstelling tot vroeger, een zo gering mogelijke invloed van de verhuurder (de gemeente, eigenaar van het gebouw) op de bedrijfsvoering; het bedrijf

In multifunctioneel centrum de 'Wjukken' in Mantgum is ruimte voor alle verenigingen van het dorp en voor allerlei andere voorzieningen

is veel zelfstandiger geworden, met meer verantwoordelijkheden en uiteraard ook risico's.

Het gebouw herbergt nu een kleuterbureau en een jeugdhonk. Eerst wel aanwezig maar nu weggefallen zijn het Groene Kruis, de school, de aula en de Rabobank. De school is door de gemeente beheersmatig van het centrum gescheiden.

Het gebouw draait redelijk en is goed bezet, behalve in de zomermaanden. Wel is 'de Mandé' erg afhankelijk van een enkele grote winstgevende activiteiten, zoals Aaipop, Nacht van Nijland, nacht van de Fanfare en één keer in de twee jaar de dorpsfeesten. Verder krijgt het M.F.C. nog jaarlijks een subsidie van de gemeente.

Accommodatiebeleid

In 'de Mandé' spreekt ook wethouder Willemsma van de gemeente Littenseradiel over het accommodatiebeleid van deze plattelandsgemeente. Littenseradiel bestaat uit 29 dorpen. Drie van de dorpen die we vandaag hebben bezocht, liggen in deze gemeente, namelijk Mantgum, Weidum en Boazum. De 29 dorpen hebben in totaal 20 scholen en 19 dorpshuizen. Door een steeds individueler wordende samenleving en een afbrokkelende verzuiling zijn dorpshuizen de laatste jaren steeds meer de centrale ontmoetingsplaats binnen een leefgemeenschap geworden. "Zij zijn de schakel in de sociale infrastructuur," aldus Willemsma. In de afgelopen vijftien jaar is zeker voor zeven tot acht miljoen geïnvesteerd in dorpshuizen en de gemeente heeft daarvan 2,5 tot drie miljoen subsidie gegeven. Soms kwamen er nieuwe dorpshuizen, vaak werden bestaande gebouwen omgebouwd tot multifunctioneel centrum.

Voor het verstrekken van deze subsidie is een formule in het leven geroepen: de gemeente betaalt met een maximum van €113.500,— 40 procent van de stichtings-, uitbreidings- of renovatiekosten. Voor de exploitatie wordt geen subsidie verstrekt. De instandhouding van de accommodatie zorgt nogal eens voor problemen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de dorpshuisbesturen die met name niet goed weten hoe ze om moeten gaan met technisch of vervangend onderhoud. Het uitstellen of niet goed uitvoeren van dit onderhoud zorgt in veel gevallen voor nog hoger oplopende kostenposten. De gemeente krijgt in deze gevallen vaak het verzoek een bijdrage te geven, een verzoek dat de gemeente meestal ook inwilligt. Dit is echter een ongewenste situatie waar de gemeente vanaf wil.

Om inzicht te krijgen op de onderhoudsbehoefte heeft de gemeente een aantal jaren geleden onder aansturing van de SDF meegewerkt aan een collectieve inventarisering van de onderhoudsstaat en het opzetten van een systematisch onderhoudsplan van de dorpshuizen.

De excursie leverde een aantal thema's op, die in een expertmeeting nader aan de orde gesteld zullen worden. Te denken valt aan de voorwaarden voor samenwerking. "Immers," aldus Tom Vellinga, "je kan geen blauwdruk geven voor een multifunctioneel centrum, wel voor een proces." Voor de netwerkontwikkeling was het in ieder geval een zinvolle trip.

<

Problemen oplossen door buurtbemiddeling

Problemen zijn er om opgelost te worden, ook problemen met de burens. Voor de gevallen dat buurtbewoners er zelf niet meer uitkomen, bestaat sinds kort de mogelijkheid om hulp in te roepen van specifiek getrainde vrijwilligers. Via het project buurtbemiddeling gaan de partijen in gesprek om tot afspraken en een oplossing te komen. Bovos, coördinerende instantie, is voor het project nog op zoek naar enkele buurtbemiddelaars.

Opzet van het project is het aangaan van een gesprek tussen de conflicterende partijen onder leiding van een neutrale vrijwilliger. In één of meerdere gesprekken proberen de deelnemers een oplossing te vinden voor problemen over bijvoorbeeld geluidsoverlast, huisdieren, kinderen, parkeren of tuinafscheidingen. Partijen dienen bereid te zijn samen naar een oplossing te zoeken en afspraken te maken. Zelfgemaakte afspraken blijven langer in stand en zorgen voor een

win-win situatie. Buurtbemiddeling is volgens de gemeente en de woningbouwvereniging een goed alternatief voor inschakeling van politie of woningbouwverenigingen bij klachten. De coördinatie van het project dat drie jaar gaat duren is in handen van Bovos, in samenwerking met het ministerie van Justitie en het Landelijk Expertisebureau. Buurtbemiddeling bestaat al langer in andere steden en heeft zijn waarde bewezen. Zoetermeerders met (dreigende) conflicten kunnen zich melden bij Bovos. Ook vrijwilligers die als buurtbemiddelaar willen fungeren kunnen zich daar aanmelden. Vrijwilligers volgen een meerdaagse training, een speciale vooropleiding is niet vereist.

Zoetermeer Journaal 19 maart 2002

Begin 'ns wat dich

Opbouwwerk en ontwikkelings-samenwerking

Onder het motto *Begin 'ns wat dichterbij huis* organiseerde het LCO op 21 februari in Utrecht een bijeenkomst over opbouwwerk en ontwikkelingssamenwerking in de wijk. De aanwezigen wisselden van gedachten over hun ervaringen met ontwikkelingssamenwerking en het rendement van uitwisselingen. Ook spraken ze over de mogelijkheid contacten met het land van herkomst te gebruiken om mensen in de wijk meer in contact te brengen met elkaar.

Aanleiding voor de bijeenkomst was de workshop *Hoe rijk is mijn wijk?* tijdens de viering van tien jaar stedenband Haarlem-Mutare (Zimbabwe) op 28 november 2001. Daar ontstond het idee om eens met wijkopbouwwerkers rond de tafel te gaan zitten en te praten over de ervaringen met ontwikkelingssamenwerking. Het LCO zoekt bovendien al een aantal jaren actief contact met ontwikkelingsorganisaties in ons land (zoals de NOVIB) om ervaringen uit te wisselen en verdieping van het vak te zoeken. Voor de bijeenkomst waren bestaande contacten uitgenodigd. Uiteindelijk waren tien mensen aanwezig: opbouwwerkers, studenten, een stedenbandcoördinator en vertegenwoordigers van twee plaatselijke COS (Centrum voor Internationale Samenwerking).

Verrijking

In Haarlem ervaren werkers dat de uitwisseling in het kader van de stedenband een verrijking is voor het werk in de wijk zelf. Een gezamenlijke reis versterkt de onderlinge band en verscherpt de blik. Ook de

komst van Zimbabweanse jongeren naar Nederland die een verslag gaven van hun indrukken was een eye-opener voor bewoners. Wel constateert men verschil in ervaringen tussen volwassenen/jongeren en tussen professionals en bewoners.

Uitwisseling verscherpt de blik en geeft een andere bril

Volwassenen hebben moeite de situatie in het andere land als een gegeven te beschouwen en de overeenkomsten te zien. Professionals zien veel sneller de overeenkomsten tussen de moeite die het zowel hier als daar kost om tot zelforganisatie te komen.

In Rotterdam heeft men ervaring met zowel klassieke ontwikkelingssamenwerking als uitwisseling. Het informatiepunt van het COS Rotterdam ondersteunt Rotterdamers bij het leggen van contacten voor projecten in het land van her-

komst. De gemeente Rotterdam heeft daar een actief beleid voor geformuleerd. In het afgelopen jaar hebben 75 vrijwilligersorganisaties ondersteuning gevraagd. Tweederde van deze initiatieven gaan over de klassieke ontwikkelingssamenwerking: men adopteert een project en zoekt naar fondsen. Eenderde van de initiatieven gaat uit van uitwisseling. Daarbij gaat het om uitwisseling van methodieken (dans, muziek, sport) en uitwisselingen tussen jongeren en jongvolwassenen.

Door ervaringen in het land van herkomst te betrekken in de wijk neem je de wortels/geschiedenis van iedereen serieus, dat kan de participatie verhogen

Daarnaast is het COS actief betrokken bij de deelgemeente Hoogvliet waar men contacten met Suriname wil opzetten. Op het stadhuis zijn de deelgemeenten verdeeld per land: Noord-Casablanca; Delfshaven-KaapVerdië; Charlois-Antillen; Feyenoord-

Foto links en rechts: Challengeday, een gezamenlijke sportactiviteit die tegelijk in Haarlem en Mutare wordt gehouden

Turkije. Deze indeling roept natuurlijk vragen op: ze is top-down en nogal arbitrair. In Hoogvliet concentreert men zich op jongeren en worden Surinaamse zelforganisaties bij het proces betrokken.

Een opbouwwerker in Amsterdam wil graag aan de slag met ontwikkelingssamenwerking in zijn wijk, maar weet niet zo goed hoe hij de link kan leggen tussen wat mensen hier belangrijk vinden (veiligheid) en contacten met het Zuiden. Dat blijft natuurlijk ook een moeilijke zaak. Wat is het rendement van deze inspanningen, hebben ze echt betekenis voor de zelfredzaamheid van bewoners/jongeren hier? Het gaat toch vaak om veel geld, met een kleine doelgroep. Politiek en bestuurlijk is dat vaak niet makkelijk hard te maken.

Dichter bij huis

Naast het uitwisselen van ervaringen werd ook een thema besproken: de mogelijkheid contacten met landen van herkomst te gebruiken als middel om mensen in de wijk meer met elkaar in contact te brengen.

Tenslotte hebben zij de contacten en de kennis over het uitwisselingsland. Dat laatste werd genuanceerd. Vaak duurt het even voordat iemand na aankomst in Nederland ook de positieve kanten van het land van herkomst ziet. In Suriname wordt er bijvoorbeeld kritisch gekeken naar projecten van Surinaamse Nederlanders: ze weten alles beter en gaan uit van een verouderd beeld van Suriname. Een ander punt is dat vrijwilligersorganisaties/zelforganisaties van migranten meestal niets hebben met 'de wijk' maar zijn georganiseerd rond interesse, vrienden of in het kader van religie. Deze organisaties blijken wel geïnteresseerd in contacten via een wijk omdat het hen een podium biedt, zij hun verhaal kwijt kunnen en toegang krijgen tot fondsen.

Het betrekken van ervaringen in het land van herkomst kan een middel zijn de participatie te verhogen. Het neemt namelijk de wortels/geschiedenis van iedereen in de wijk serieus, en vooral allochtone bewoners ervaren dat niet vaak: niemand lijkt geïnteresseerd.

Er kwam ook een pleidooi voor een pluriforme groep van mensen die zich vanuit eigen ervaringen in verleden en buitenland gaan bezighouden met een 'buitenland'. Op die manier wordt dat geen monopolie en versterkt het de onderlinge band tussen bewoners. Ook de negatieve ideeën van mensen kunnen dan worden gerelativeerd. Geconstateerd werd dat je als wijkopbouwwerker, bijvoorbeeld in het kader van veiligheid in de buurt, zelforganisaties van allochtonen in de stad kunt benaderen of zij geïnteresseerd zijn in dat thema in die specifieke buurt. De specifieke ervaringen in het land van herkomst in het verleden van bewoners zouden dan in de gesprekken over oplossingen en actief in de buurt betrokken kunnen worden

Kijken naar de betekenis van uitwisselingen op de zelfredzaamheid van bewoners/jongeren hier

Vervolg

De aanwezigen bij de bijeenkomst wilden de uitwisseling graag op een of andere manier voortzetten. Ook na de bijeenkomst werd het LCO nog gebeld om informatie over dit thema. Als u ook geïnteresseerd bent na het lezen van dit artikel neemt u dan contact op met het LCO, Wil van de Leur, tel. 070 - 3804431 of info@opbouwwerk.nl

<

Internationale Conferentie over zorg en welzijn

Nederland is dit jaar gastland voor de tweejaarlijkse internationale conferentie van het International Council on Social Welfare (ICSW), een organisatie die al jaren strijdt tegen armoede en sociale uitsluiting. Thema van de conferentie is 'Bridging the gap'. De organisatie is in handen van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW). Gesproken zal worden over het overbruggen van de kloof tussen rijkdom en armoede, tussen mondiaal en lokaal beleid en de verschillen tussen de werelddeelen. De conferentie is van 24 tot en met 28 juni in Rotterdam.

De verhoudingen in de wereld zijn aangescherpt, zowel door het debat over globalisering als door de aanslagen op 11 september 2001. Dit gegeven is het uitgangspunt voor de conferentie die is samengesteld rondom negen actuele thema's. Zo komt onder andere de vraag aan de orde welke bijdrage professionals op het terrein van sociaal beleid kunnen leveren bij conflictsituaties. Daarbij gaat het niet om het politieke issue maar over de sociale gevolgen van het conflict. Een ander item is de manier waarop in verschillende culturen omgegaan wordt met senioren. In ontwikkelingslanden vervullen ouderen vaak een belangrijke sociale rol. Wat kan het Westen daarvan leren? Maar ook: wat is de maatschappelijke rol van ondernemingen en wat is hun invloed op sociaal beleid. Andere thema's zijn: de relatie tussen arbeid en gezondheid en de rol van jongeren bij het opstellen en bepalen van sociaal beleid.

Informatie en aanmelden

De conferentie begint maandagmiddag 24 juni met een plenaire sessie over globalisering. Dinsdag 25 tot en met donderdag 27 juni zijn er twee plenaire bijeenkomsten en

negen symposia. Tijdens deze sessies zullen belangrijke internationale sprekers hun visie geven op de actuele thema's. Daarnaast organiseert het NIZW zestig workshops waarin specifiek op de thema's wordt ingegaan. Op vrijdag 28 juni kunnen projecten op locatie worden bezocht.

De conferentie is bedoeld voor iedereen die werkzaam is op het terrein van welzijnswerk, vluchtelingenwerk, gezondheidszorg, onderwijs, jeugdzorg en jongerenwerk. Zowel op het gebied van beleid als van uitvoering biedt het congres de mogelijkheid mensen te ontmoeten die wereldwijd op hetzelfde terrein werkzaam zijn. Hoe pakken zij sociale problemen aan, wat zijn de resultaten in de praktijk en wat kunnen we daarvan leren. Op de conferentie worden honderden wetenschappers, beleidsmakers én uitvoerders van sociaal beleid uit alle delen van de wereld verwacht.

Informatie en aanmelden:

www.nizw.nl/icsw2002

Voor vragen kan ook contact worden opgenomen met het NIZW: 030 - 230 65 52.

<

Aanvragen Johnson & Johnson Fonds

Non-profit organisaties die een creatieve bijdragen willen leveren aan een goede dienstverlening op het gebied van gezondheid en welzijn kunnen voor financiële steun aankloppen bij het Johnson & Johnson Fonds voor Gezondheid en Welzijn. De maximale bijdrage van het fonds is €20.000,-. Sluitingsdatum voor het inzenden van aanvragen: 10 mei 2002.

Juliana Welzijn Fonds. De voornaamste doelstelling van het fonds is "...het ondersteunen van innovatieve projecten die bijdragen aan de verbetering van de gezondheid en het welzijn van met name kinderen en kwetsbare volwassenen". Het bedrijfsfonds wil projecten steunen die om de één of andere reden niet de aandacht of financiële mogelijkheden krijgen die ze verdienen, maar wel een duidelijke meerwaarde opleveren op het gebied van gezondheid en welzijn. De afgelopen jaren zijn onder andere gesteund: projecten beleid wonen voor (-ex) psychiatrische patiënten of verstandelijke gehandicapten, dagactiviteiten of logeerhuizen voor dementerenden, zorgboerderijen of maatjesprojecten. Op de website www.jansen-cilaq.nl zijn nog meer voorbeelden te zien van projecten die het

Johnson & Johnson Fonds eerder heeft gesteund.

De aanvragen worden op kwaliteit beoordeeld door een onafhankelijke jury van deskundigen uit de gezondheids- en welzijnssector. Voor het indienen van een aanvraag moet een aanvraagformulier worden gebruikt. Dat is te downloaden via de website van het Juliana Welzijn Fonds: www.jwf.nl of aan te vragen bij het JWF. Te laat ontvangen aanvragen kunnen helaas niet in behandeling worden genomen!

Aanvragen en meer informatie:

Juliana Welzijn Fonds

Postbus 90

3980 CB Bunnik

e-mail: info@jwf.nl

telefoon: 030 - 6564524

<

Het Johnson & Johnson Fonds is een bedrijfsfonds dat is ondergebracht bij het

Landelijk Overleg Cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ)

Op 4 maart 2002 is het Landelijk Overleg Cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ) opgericht. Het LocSZ is een breed gedragen landelijk overleg met vertegenwoordigers van cliëntenraden uit de provincies Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Zuid Holland, Zeeland, Brabant en Limburg. Cliëntenraden uit de ontbrekende provincies zullen zo spoedig mogelijk bij dit overleg worden betrokken.

Het Landelijk Overleg zal geen nieuwe, zoveelste organisatie worden, maar een overleg- en samenwerkingsplatform van provinciale bundelingen en overleggen van lokale cliëntenraden. De doelen van het LocSZ zijn:

- * Bijdragen aan het functioneren van lokale cliëntenraden door ze in een actief netwerk met elkaar te verbinden en de onderlinge communicatie en samenwerking te bevorderen;
- * Een landelijk platform bieden voor de uitwisseling van ideeën, informatie en ervaringen en voor gezamenlijk meningsvorming;
- * Functioneren als intermediair tussen de lokale cliëntenraden en de Landelijke Cliëntenraad (LCR);
- * Functioneren als intermediair tussen de lokale cliëntenraden en – eventueel in rechtstreeks overleg – het landelijk (bestuurs)niveau voor lokaal minimaabeleid, zoals de VNG en het ministerie van SZW.

Voor het landelijk overleg zullen primair vertegenwoordigers op provinciale niveau worden uitgenodigd. Daar waar geen provinciale bundeling bestaat, zal het ontstaan

daarvan worden bevorderd. Ook zullen, zo lang als dat nodig is, lokale cliëntenraden worden uitgenodigd aan het landelijke overleg deel te nemen. Voor informatieve of thematische bijeenkomsten of conferenties zullen niet alleen vertegenwoordigers van provinciale bundelingen maar ook lokale cliëntenraden worden uitgenodigd.

Activiteiten

Het LocSZ zal vooral inzetten op de onderlinge verbindingen binnen het netwerk en, waar nodig en mogelijk, op samenwerking. De communicatie zal daarom niet alleen verlopen tussen het LocSZ en de provinciale bundelingen, maar ook rechtstreeks tussen het LocSZ en de lokale cliëntenraden en tussen lokale cliëntenraden onderling. Deze communicatie zal langs verschillende kanalen kunnen en moeten verlopen, waaronder ook digitale (e-mail en internet). Naast het doorlopend organiseren en verzorgen van de communicatie zullen ondermeer de volgende activiteiten worden ontwikkeld:

- * Het inventariseren en bespreken van inhoudelijke knelpunten in de lokale uitvoeringspraktijk en de lokale cliëntenparticipatie;
- * Het formuleren van standpunten en adviezen voor gebruik door lokale cliëntenraden of voor het landelijk overleg van de LCR met de minister en de VNG;
- * Vertegenwoordiging in de LCR;
- * Het samenstellen van (ad hoc) delegaties voor eventueel overleg met de VNG en het ministerie van SZW;
- * Het laten uitvoeren van onderzoek of andersoortige verkenningen;
- * Het laten produceren van ondersteuningsmateriaal voor de lokale praktijk;
- * Het (laten) verkennen van de mogelijkheden en de vormgeving van provinciale ondersteuning voor de lokale praktijk;
- * Het organiseren van een landelijk overleg (4x per jaar);
- * Het (laten) organiseren van landelijke themadagen c.q. conferenties (2x per jaar).

- * Het aangaan van 'strategische allianties' en samenwerking met cliëntenorganisaties in de sociale zekerheid;
- * Het organiseren van overleg en uitwisseling met overleggen van cliëntenraden in andere delen van de sociale zekerheid.

Het LocSZ heeft zich voor deelname gemeld bij de pas opgerichte Landelijke Cliëntenraad (LCR). Voorlopig zijn twee afgevaardigden aangewezen voor de LCR. Dat zijn:

Mevr. N. den Ouden
Cliëntenraad Middelburg
Nieuwepoortstraat 61
4331 HN Middelburg

Mevr. M. Raemakers, Cliëntenraad Sittard-Geleen
A. Rodenbachstraat 2 II
6136 HD Sittard
voordefnv@zeelandnet.nlm.raemakers@free
ler.nl

Tijdelijk secretariaat LocSZ
Stichting de Pijler
Postbus 1121
6201 BC MAASTRICHT
Tel: 043-3525793
Mail:f.d.klaver@odyssee-groep.nl

<

Tijd voor eenzaamheid

Het NIZW (Kenniscentrum Ouderen), de Vrije Universiteit Amsterdam (LASA) en ZonMW organiseren op maandag 27 mei 2002 in Amersfoort het congres **Tijd voor Eenzaamheid?!**

Eenzaamheid kan bij alle leeftijden voorkomen, maar juist op latere leeftijd neemt de kans erop toe. Ouderen vinden het vaak moeilijk daar zelf een oplossing voor te vinden.

Het aantal ouderen groeit, en daarmee ook het aantal eenzame ouderen. Beleidsmakers en professionals in zorg en welzijn vragen zich af om welke ouderen het gaat en wat de oorzaken zijn van hun eenzaamheid. Wat kunnen ze doen? Welke interventie zijn er mogelijk en hoe kunnen ze het aanbod afstemmen en de kennis en ervaring van anderen beter benutten? Het Longitudinal Aging Study Amsterdam

(LASA, Vrije Universiteit) doet al jarenlang onderzoek naar het functioneren van ouderen, de veranderingen die optreden en de gevolgen van veroudering. Het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) heeft de afgelopen jaren verschillende interventiemethoden ontwikkeld, zoals het activerend huisbezoek bij ouderen. ZonMW ten slotte heeft een belangrijke rol gespeeld bij het stimuleren van de samenwerking tussen onderzoek en praktijk. In november 2001 organiseerden deze drie organisaties een conferentie waarop onder meer werd vastgesteld dat nog onvoldoende gebruik wordt gemaakt van elkaars kennis en ervaring; dat goede interventies inzicht vereisen in de oorzaken van eenzaamheid en dat meer (effect)onderzoek nodig is om te kunnen beoordelen welke interventies werken, waarom ze werken en bij welke ouderen. Daarom werd besloten voor het organiseren van een vervolgcongres.

Deelnemers

Het congres is bedoeld voor personen die werkzaam zijn op het brede terrein van onderzoek, praktijk en beleid rondom welzijn en zorg voor ouderen, en die een bijzondere belangstelling hebben voor een-

zaamheid en eenzaamheidsinterventie en/of door hun werk daarbij betrokken zijn. Het congres is onder andere bedoeld om kennis en ervaringen uit te wisselen, verdere kennis te ontwikkelen en samenwerking te stimuleren.

Aanmelden en informatie

Aanmelden vóór 6 mei 2002 op www.nizw.nl/congres. Deelnamebedrag is 90,-. Voor vrijwilligers geldt een gereduceerd tarief van 50,-. Inschrijving geschiedt op volgorde van aanmelding. Deelnemers ontvangen twee weken voor de bijeenkomst een bevestiging van deelname, de factuur en de routebeschrijving. Toegang tot de conferentie uitsluitend op vertoon van deze bevestiging. Schriftelijke annulering is mogelijk tot 13 mei, daarna is het gehele deelnamebedrag verschuldigd.

Voor meer informatie:

Riki van Overbeek,
030 - 23 06 311.

Voor informatie over de aanmelding:
NIZW/ Cursus- en congresbureau,
tel. 030 - 23 06 398, fax: 030 - 23 06 490,
e-mail: congres@nizw.nl <

Nieuwe impuls voor participatie minderheden

Zelforganisaties, opgezet door en voor allochtonen, dragen in belangrijke mate bij aan het emancipatie- en integratieproces van allochtonen in de Nederlandse samenleving. Vrijwilligers zetten zich in om de participatie en ontplooiing van allochtone Nederlanders op eigen wijze te verbeteren. Om het waardevolle werk van deze zelforganisaties nog beter uit de verf te laten komen, is EigenWijs Participeren opgezet, een landelijk project voor eigentijdse zelforganisaties.

Activiteiten van zelforganisaties leiden tot grotere participatie van allochtonen

Het is voor het eerst dat er op zo'n grote schaal aandacht is voor de positieve inbreng van zelforganisaties in de Nederlandse samenleving. De afgelopen jaren hebben deze zelforganisaties een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Zij stellen allochtone groepen in de gelegenheid zichzelf te organiseren en activiteiten te ontplooiën die bijdragen aan hun eman-

icipatie en identiteitsversterking. Dit heeft geleid tot een grotere participatie van allochtonen.

EigenWijs Participeren richt zich vooral op moderne, eigentijdse zelforganisaties: vrijwilligersorganisaties die door allochtone groepen zijn opgericht en een sterke externe gerichtheid hebben. Het gaat daarbij om organisaties die via participatie en ontplooiing integratie in de Nederlandse samenleving willen bewerkstellings. Maar EigenWijs Participeren is niet alleen bedoeld

voor zelforganisaties. Ook lokale, provinciale en landelijke overheidsinstaties, steunfunctie-instellingen, vrijwilligerscentrales, welzijnsinstellingen en fondsen kunnen door middel van het project inzicht krijgen in de maatschappelijke rol die zelforganisaties in Nederland kunnen spelen.

Doelstelling

De belangrijkste doelstellingen van EigenWijs Participeren zijn het professionaliseren van zelforganisaties die op succesvolle wijze een brug willen slaan naar de Nederlandse samenleving. Daarnaast ligt het accent op het veranderen van het vaak verouderde en eenzijdige beeld van zelforganisaties. De organisaties krijgen daarom als onderdeel van het project gratis trainingen aangeboden. Daarin wordt stil gestaan bij visieontwikkeling, het opzetten van innovatieve activiteiten, het samenwerken met derden en het verkrijgen van financiële middelen. Deze trainingen zijn gebaseerd op een nieuwe methodiek die speciaal voor

Zelforganisaties hebben de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling doorgemaakt

EigenWijs Participeren is ontwikkeld. Om de inspanningen van de organisaties onder de aandacht van een breder publiek te brengen heeft de bekende programmamaker Frans Bromet een documentaire gemaakt over modernisering zelforganisaties. Op de website www.eigenwijsparticiperen.nl staat alle informatie over de achtergronden en de verschillende onderdelen van het project.

Manifestaties

De maand april stond in het teken van drie provinciale manifestaties, die op 6, 13 en 20 april in Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland werden gehouden. De manifestatie in Zaandam op zaterdag 6 april vormde de aftrap voor het landelijke project. De drie evenementen waren sterk gericht op kennisuitwisseling en netwerkvorming. Naast een plenair debat vonden workshops plaats over onderwerpen als professionalisering, samenwerking en fondsenwerving. Zelforganisaties lieten er succesvolle projecten zien. Ook konden zelforganisaties kennis maken met potentiële samenwerkingspartners, bijvoorbeeld andere zelforganisaties, welzijnsinstellingen en overheden.

EigenWijs Participeren is een initiatief van het VSB Fonds. De manifestatie in Zaandam is tot stand gekomen in samenwerking met onder meer de Noord-Hollandse steunfunc-

ties Multiple Choice en de Federatie Steunfuncties Minderheden.

<

Bades: Eigen identiteit als motor voor participatie

Goed voorbeeld doet goed volgen

In het landelijk project EigenWijs Participeren staan moderne, eigentijdse allochtone zelforganisaties centraal. Een van deze organisaties is Bades in Roosendaal.

Uit onvrede over de negatieve beeldvorming over (jonge) Marokkanen richtten enkele studenten vijf jaar geleden de Marokkaanse Culturele Vereniging Bades op.

De vereniging ziet zichzelf als belangenbehartiger en intermediair tussen Marokkanen en maatschappelijke organisaties. Naast huiswerkbegeleiding, taal- en computercursussen en sportactiviteiten geven de leden ook advies aan Nederlandse instellingen waarmee ze bovendien in diverse projecten samenwerken.

Zo krijgen leerkrachten informatie over de opvoeding en beleving van jonge Marokkanen en helpen ze een woningbouwvereniging bij het benaderen van allochtone bewoners. Daarnaast organiseert Bades filmmiddagen en themaweken voor een breed publiek.

Bij de activiteiten van Bades staat het versterken van de Marokkaanse culturele eigenheid en identiteit centraal. Door het versterken van de culturele identiteit krijgen jongeren meer zelfvertrouwen om een actieve bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving.

De naam die de jongeren voor hun vereniging hebben gekozen, staat symbool voor hun doelstellingen. Bades is een klein schiereiland voor de kust van Marokko. Het eiland geeft de minderheidspositie van Marokkanen in Nederland weer. De verbinding met het vasteland verwijst naar de brug die Bades wil slaan naar de culturele samenleving.

foto: Willy Visser (Palet)

Multicultureel samenleven

Door multiculturaliteit als probleem te zien, accepteren we juist het bestaan ervan, vindt Professor Dr. Machiel Karskens. "Multiculturaliteit kan alleen maar goed worden begrepen en werkelijk bestaan, wanneer het als probleem kan werken," zo betoogde hij in zijn inleiding op een posterpresentatie van Osmose in Arnhem. "Multicultuur maakt duidelijk dat samenleven niet uniform of homogeen kan zijn. De vreemde cultuur van de immigrant is een onophoudelijke prikkel die dat duidelijk maakt en moet blijven maken." Hieronder volgt de integrale tekst van zijn inleiding.

"Het bestaan van een multiculturele samenleving is voor ons vanzelfsprekend. Voor mij is zij een gegeven, voor de meeste van U de realiteit waar U dagelijks in leeft en mee werkt.

Deze vanzelfsprekendheid, echter, wordt momenteel bepaald niet algemeen gedeeld. Soms lijkt de realiteit van deze wijze van samenleven zelfs in twijfel te worden getrokken, zoals Balkenende drie maanden geleden leek te doen. Maar ook wanneer het bestaan van een multiculturele samenleving wel wordt erkend, ziet het merendeel van de politieke partijen die momenteel aan de landelijke verkiezingen meedoen de multiculturele samenleving toch vooral als een probleem dat in ieder geval met meer integratie en burgerzin opgelost moet worden. Als er al geen meer strijdvaardig geformuleerde restrictieve

maatregelen worden voorgesteld. En tenslotte lijkt er van de idee en het ideaal van dé multiculturele samenleving als een positief cultuur ideaal, dat enige jaren geleden een respectabel links politiek ideaal was, na de aanval van Paul Scheffer hierop zelfs helemaal geen sprake meer te zijn.

Wat is er aan de hand? Het gaat hier, denkt ik, niet om een ruk naar rechts, om rechts-extremisme of om een Fortuyn-virus dat nu ook een aantal andere partijen heeft aangestoken. Wanneer we ons met zo'n verklaring tevreden stellen, of haar gebruiken om ons in zelfmedelijden terug te trekken, dan nemen we multiculturaliteit niet serieus.

Politieke discussie

Multiculturalisme of de multiculturele samenleving zijn nooit vanzelfsprekend geweest, zij zijn meestal aanvoeld als een probleem. Daarmee bedoel ik niet alleen of, beter gezegd, juist niet de manier waarop hierover al jaren aan de borreltafels wordt gesproken, maar denk ik aan het bestaan van Osmose zelf en de projecten die hier vanmiddag gepresenteerd worden. Zij gaan uit van problemen: concrete problemen waar oplossingen voor bedacht moeten worden en algemene probleemsituaties waarin immigranten en vluchtelingen verkeren.

Daarbij komt nog een extra probleem: in de publieke en vooral in de politieke discussie kon of mocht jarenlang niet worden gezegd dat immigratie of multiculturaliteit op zich een probleem was. Onder andere vanwege het (politiek correcte) zwijgen van de grote politieke partijen die onderling afgesproken schijnen te hebben om het vreemdelingen- en vluchtelingenvraagstuk niet tot verkiezingsitem te maken; uit angst voor 'rechtse' reacties, neem ik aan, zijn de problemen van de multiculturaliteit te lang buiten de politieke discussie gehouden. Net zoals tot aan 1998 de immigratie en het feit dat Nederland en West Europa al enige decennia immigrantensamenlevingen aan het worden zijn, gewoonweg werden ontkennd en politiek onbespreekbaar waren; daaraan danken we nu nog de oneigenlijke nadruk op het zogenaamde asielzoekersprobleem en de oneigenlijk discussie over echte poli-

tieke vluchtelingen versus economische gelukzoekers.

Multicultureel samenleven juist als probleem

Wat betekent het wanneer we een multiculturele samenleving als probleem zien? Sterker nog: wanneer we multicultureel samenleven juist als probleem zien? Laten we ons dan alleen maar in de hoek van de tegenstander drukken? Accepteren we dan uiteindelijk toch het feit van de multicultu-

Professor Karskens is hoogleraar sociale politiek en politieke wijsbegeerte aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, en decaan van de faculteit filosofie. In zijn onderzoek houdt hij zich speciaal bezig met opvattingen en begrippen over 'vreemdelingen' en met theorieën over de moderne samenleving als een 'civil society'.

rele samenleving niet? Ik denk dat het omgekeerde eerder waar is en dat wil ik nu met U bespreken. Multiculturaliteit wordt alleen maar goed begrepen en kan alleen maar werkelijk bestaan, wanneer het als probleem kan werken, dat is de stelling die ik nu zou willen verdedigen.

Laten we eerst duidelijk zijn over welke multiculturaliteit we hebben.

Het gaat niet om het naast elkaar bestaan van twee grote culturen binnen dezelfde samenleving, zoals bijvoorbeeld in België. Het gaat ook niet om autochtone subculturen naast of in de algemene dominante cultuur zoals de jongeren cultuur, of om kleine, autonome, autochtone bevolkingsgroepen zoals de Franstaligen en Eskimo's in Canada (waar Kymlicka en Taylor hun voorbeelden aan ontleen). In dat geval kunnen we van gevestigde minderheidsculturen spreken en over de typische problemen die dat oproept.

- Naar aanleiding van de onderzoeksverslagen die hier vandaag gepresenteerd worden zou ik U wel de vraag willen voorleggen in hoeverre U het model van het minderhe-

als probleem

den onderzoek ook gebruikt voor het multiculturaliteitsonderzoek. -

In onze West Europese samenleving gaat het om het bestaan van een aantal allochtone culturen, beter geformuleerd, het bestaan van de culturen van etnische immigrantengroepen die zich naast of in de dominante cultuur van het betreffende immigratie land (of regio, want eigenlijk hebben we het over West Europa) aan het nestelen zijn.

Zijn Antilliaanse kinderen dommer dan andere kinderen? Is aangepaste dienstverlening binnen de zorg voor iedere afzonderlijke allochtone groep noodzakelijk? Zijn antidiscriminatiebureaus nodig? Hebben allochtonen andere woonwensen dan autochtonen?

Donderdag 4 april 2002 gaf Osmose, adviesbureau voor multiculturele vraagstukken, in het Huis der Provincie Gelderland in Arnhem een antwoord op deze en andere vragen. De middag werd ingeleid door Professor Dr. Karskens van de KUN, waarna een zeer gevarieerd publiek aan de hand van een posterpresentatie veertien onderzoeks- en inventarisatie rapporten kreeg gepresenteerd. Deze rapporten zijn door Osmose uitgegeven in de periode 2000 tot heden en hebben onderwerpen als 'woningtoewijzing en etniciteit', 'multidisciplinair werken' 'de gedeelde stad' en 'het pedagogisch zorgsysteem in een multiculturele samenleving'.

Hiermee hebben we al direct enkele algemene en blijvende problemen geformuleerd. Dit betekent namelijk dat naast allerlei andere cultuurveranderingen – want culturen zijn dynamische zaken – er hier sprake is van cultuurverandering die steeds weer opnieuw gestuurd en geïnitieerd wordt door de nieuwkomers. En dat irriteert of prikkelt de dominante cultuur omdat zij het initiatief niet zelf in handen heeft, zoals

zij als dominante partner natuurlijk wel zou moeten hebben. Het gaat hier eerder om een machtsprobleem dan om een cultuurprobleem dat te maken heeft met de relatieve onstuurbaarheid van de immigrantengroepen en van het immigratieproces, zeker wanneer je geen actief maar alleen een defensief, of erger nog, een ontkennend immigratiebeleid voert. Een tweede algemeen probleem is dat de manier van reageren van de inmiddels geprikkelde heersende macht niet primair cultureel, maar

se aanpassing gaat. De immigranten staan meer onder integratiedruk dan de gevestigde dominante cultuur en zij hebben vanaf het begin met de negatief geformuleerde situatie te maken dat alles wat zij te bieden hebben als 'vreemd' wordt opgevat. Multiculturaliteit betekent in deze situatie: weerstand bieden tegen complete assimilatie, blijven vasthouden aan de vreemde eigenheid, tegen de integratie-eisen kunnen zeggen: 'tot hier en niet verder'. Dat dit vaak leidt tot een defensieve houding, die

foto: Birgitta Maes

bestuurlijk is: veel regels en beleid, standaarden en vaste procedures voor wat steeds weer anders en verschillend zal blijken te zijn, maar vooral voor wat van een andere orde is. Culturen zijn niet te besturen, maar zijn patronen én effecten van maatschappelijke omgangsvormen, waarvan bestuurlijke omgangsvormen wel een deel uitmaken, maar niet het geheel kunnen bepalen.

Integratie is nooit af
'Integratie' is het bestuurlijke beleidsantwoord op deze problemen. Ik interpreteer multiculturaliteit in dat licht als de reactie vanuit de immigrantengroepen op het lopende integratieproces. Multiculturaliteit is hier geen alternatief voor integratie, maar moet steeds weer opnieuw naar de grens van integratie en eigenheid zoeken, met alle positieve uitdagingen, maar ook met alle negatieve problemen van dien. Want integratie is nooit af. Niet alleen omdat er natuurlijk steeds nieuwe immigranten zullen komen, maar vooral omdat het hier niet om een evenwichtig proces van wederzijd-

door alle partijen als negatief ervaren gaat worden, acht ik een van de grootste (strategische) problemen van de multiculturaliteit. (Zie overigens de niet-integratie van de Chinezen als een tegenvoorbeeld met weer andere problemen van dien).

Cultuur is altijd groepsgebeuren
Maar is het wel zo ernstig, kunt U mij tegenwerpen. Interculturaliseren – een oplossing die we verschillende malen in de conclusies van de projecten tegenkomen – probeert toch juist zo'n defensieve patstelling te doorbreken. En wordt dat door onze moderne maatschappij niet juist ondersteund? Onze maatschappij is toch pluralistisch, de eigen autonomie van elk individu en zijn mogelijkheid om zelf zijn eigen leven in te vullen is toch de kern van ons (liberale) humanisme?
Daar zou ik het volgende op willen antwoorden. Ten eerste leidt dit uitgangspunt vaak tot een relativisme, dat we vaak als subjectivisme zien verschijnen. En dat leidt tot grote filosofische, maar ook maatschappelijke problemen, omdat zo de inzet van

foto: Bart van Hattum

het maatschappelijke leven verloren dreigt te gaan. Zonder die inzet en het gesprek daarover verzandt zo'n samenleving in het onmaatschappelijke, narcistische relativisme van het everything goes. En als dat verbonden wordt met een beroep op algemene mensenrechten, die juist en allereerst voor mij gelden, dan leidt dat tot een claimgedrag naar de maatschappij of overheid, wanneer van alles niet zo soepel loopt als men wenst. Dit is een algemeen maatschappelijk probleem dat ook, maar niet alleen maar bij het multiculturalisme opduikt. Maar, ten tweede, doemt hier juist voor de multiculturaliteit een extra probleem op, omdat een cultuur altijd een groepsgebeuren is en niet gereduceerd kan worden tot individuele keuzes, persoonlijke levensstijlen of eigen levensplannen. Het liberale antwoord dat zegt dat etniciteit een kwestie van eigen keuzes is die binnen het privé domein thuis horen ontkent juist het cultuurkarakter van het gedrag van de immigrantgroepen, maar ook van de eigen open en liberale samenleving.

Problemen van multiculturaliteit zijn lang buiten de politieke discussie gehouden

Het problematische, kortom, van multiculturaliteit is dat het als een proces en werkelijkheid, die juist de nadruk legt op culturen en

groepen, altijd zal botsen met onze westerse, individualiserende waarden (en cultuur). En voor zover multiculturaliteit gebruik van die waarden wil maken wordt zij gedwongen om haar eigen cultuurkarakter te ontkennen. Waarschijnlijk is dit een conclusie waar wij westerse modernen ons weinig bij kunnen voorstellen, terwijl zij voor leden van etnische groepen heel herkenbaar zal zijn.

Multiculturaliteit zal, als proces dat nadruk legt op groepen, altijd botsen met onze westerse, individuele waarden

Gemoderniseerde immigratie

Tenslotte, wil ik wijzen op een aantal problemen die meer met de hedendaagse, gemoderniseerde immigratie te maken lijken te hebben. Door allerlei globaliseringsprocessen en -technieken is immigratie lang zo definitief niet meer als het vijftig jaar geleden was. Contact houden en reizen is goedkoper en gemakkelijker geworden. Regelmatige even terugkeren naar het land van afkomst, of daar een deel van het gezin onderhouden is nu bijna vanzelfsprekend en was vijftig jaar geleden nog bijna niet denkbaar. En economische bindingen zijn veranderd; korte dienstverbanden, snelle verplaatsing van economische activiteiten en meer mobiele economische activiteiten zijn normaal geworden. Het is de vraag of

wij, de leden van de dominante cultuur, die immigranten nog steeds als nieuwkomers zien die zich hier definitief komen vestigen, niet achter lopen bij de immigranten.

Immigratie is lang zo definitief niet meer als vijftig jaar geleden

Waarschijnlijk ligt hier het laatste cultuurprobleem: niet zij, maar wij worstelen met een te starre cultuuropvatting in een globaliserende samenleving. Kortom: Cultuur is een patroon en effect van samenleven; multi-cultuur maakt duidelijk dat samenleven niet uniform of homogeen kan zijn; de vreemde cultuur van de immigrant is een onophoudelijke prikkel die dat duidelijk maakt en moet dat blijven.²⁰ Machiel Karskens, sociale en politieke filosofie, Faculteit der filosofie, KUN, 25 maart 2002

<

Nieuwe agenda voor de sociale sector

Veiligheid, zorg en onderwijs beheersen al geruime tijd het maatschappelijk debat. Dat deze onderwerpen al zo lang op de agenda staan, geeft te denken. Blijkbaar gaat het niet alleen om geld, maar zijn een scherpe probleemstelling, nieuwe inzichten en een productieve werkwijze nodig. Belangstellenden kunnen op vrijdag 31 mei op de conferentie Sociale Agenda 2002 – 2006 in Rotterdam meepraten over een nieuwe agenda voor de sociale sector.

Organisatoren van de conferentie zijn de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn, het Verwey-Jonker Instituut en Forum, Instituut voor multiculturele ontwik-

keling. Zij willen de komende jaren hun expertise en kennis van de sociale sector inzetten om een nieuwe agenda voor die sector te ontwikkelen. Als eerste aanzet organiseren zij op 31 mei de conferentie in Rotterdam.

Doel en inhoud

Doel van de conferentie is de meest urgente problemen te bespreken die zich in de sociale sector aandienen, recente wetenschappelijke inzichten op dit gebied te verwerken, na te gaan welke oplossingen in de praktijk werken en te onderzoeken hoe een beter samenspel van bestuurders, professionals en burgers eruit zou kunnen zien.

In de lezingen en discussies staan ervaringen op het gebied van zorg, onderwijs en veiligheid centraal. Tijdens de deelsessies worden deze thema's belicht vanuit vier invalshoeken: burgers en cliënten, professionals en uitvoerenden, bestuurders en politici, en allochtonen en autochtonen (multiculturaliteit). Deelnemers kunnen deze dag twee sessies bijwonen.

De conferentie is bedoeld voor iedereen die zich betrokken voelt bij de huidige proble-

matiek op het gebied van zorg, onderwijs en veiligheid. Van beleidsmakers tot burgers, van wetenschappers tot politici, van wethouders tot professionals. Laat de gangbare verkokering tenminste op deze conferentie doorbroken zijn!

Aanmelden en informatie

Aanmelden vóór 10 mei 2002 online op www.nizw.nl/congres. Het deelnamebedrag is €198, inclusief congresmap, lunch, koffie, thee en informele afsluiting. Inschrijving geschiedt op volgorde van aanmelding. Deelnemers ontvangen twee weken voor de bijeenkomst een bevestiging van deelname, de factuur en de routebeschrijving. Toegang tot de conferentie uitsluitend op vertoon van deze bevestiging. Schriftelijk annuleren kan tot 16 mei 2002, daarna is het gehele deelnamebedrag verschuldigd.

Informatie:

NIZW/ Cursus- en congresbureau,
tel. 030 – 23 06 601, fax: 030 – 23 06 490,
e-mail: congres@nizw.nl
<

Toetsing in het bve-onderwijs

Profiel, het vakblad voor beroepsonderwijs, educatie en scholing, organiseert in samenwerking met Stoas, Citogroep en Bureau ICE op woensdag 29 mei 2002 de praktijkdag: Toetsen in het bve-onderwijs (beroepsonderwijs en volwasseneneducatie)

Competentiegericht opleiden vraagt om nieuwe onderwijsconcepten. Deze vragen op hun beurt weer om nieuwe vormen van toetsen. In het bve-veld¹⁾ werkt men hard aan allerlei initiatieven om anders en ook beter te toetsen. Er zijn echter ook vragen, bijvoorbeeld over het meten van competenties, welke verschillende instrumenten er zijn en hoe je kunt toetsen in de beroepspraktijk. Op de praktijkdag die wordt gehouden in De Reehorst te Ede staat de praktijk van alledag centraal, het gaat erom hoe allerlei ontwikkelingen zijn te gebruiken op het werk.

De dag is speciaal bestemd voor iedereen in en rond de bve-sector die zich bezighoudt met vernieuwing van onderwijs en toetsing bij roc's, (regionaal opleidingscentrum) aoc's (agrarisch opleidingscentrum) lob's (Landelijke Organen Beroepsonderwijs) en leerbedrijven: docenten, onderwijskundigen, stafmedewerkers, toetsontwikkelaars, coördinatoren en praktijkbegeleiders.

Programma

In een –theatraal– intro worden de dilemma's en knelpunten rond het toetsen nog eens voor het voetlicht gebracht. Hierbij kunnen de deelnemers hun mening uitgebreid te berde brengen. Daarna gaan ze direct aan de slag in de workshops.

De voorbeelden die in deze workshops aan bod komen, zijn afkomstig uit verschillende sectoren van het bve-onderwijs. Voor alle workshops geldt dat de initiatieven en instrumenten die in de ene sector of afdeling

zijn ontwikkeld, ook toepasbaar zijn in andere sectoren.

Kosten

De kosten voor de praktijkdag bedragen € 375,- (exclusief btw). Wanneer u of de instelling waar u werkt een abonnement heeft op het vakblad *Profiel*, ontvangt u een korting van € 50,- en betaalt u € 325,- (exclusief btw) voor deelname aan de dag (prijzen zijn per persoon en inclusief koffie, thee, lunch en documentatiemap).

Informatie

Profiel Producties, Melanie Klerx,
tel. 030 – 273 51 21

1) De bve-sector is voortgekomen uit een fusie uit 1996 tussen het vroegere mbo, het vroegere leerlingwezen, het vavo (voortgezet algemeen volwassenenonderwijs) en de basiseducatie.

<

Kiosk Kiosk

Management in de polder, de Nederlandse manager in crisis

"De dictatoriale manager die wars is van inspraak, orders uitdeelt en zijn medewerkers vertelt hoe het allemaal moet, maakt plaats voor de coachende en mildere manager die weet wat er leeft onder zijn medewerkers en hun wensen en ambities serieus neemt" (Werkzaken, maart 2002)

Topmanagers lijken hard op weg naar een zelfde prominente plaats in de schijnwerpers als topvoetballers en andere -sporters. Dag-, week- en maandbladen staan tegenwoordig bol van de portretten van een van onze 'captains of industry', waarin zij ruim baan krijgen om hun missie uit te dragen en hoog op te geven van hun prestaties. De amoreuze avonturen van de Boonstra'tjes en de Brinkjes staan tegenwoordig breed uitgemeten in de societyrubrieken. Een enkele topmanager, zoals oud-KPN topman Wim Dik, heeft de laatste stap naar de status van BN-er (bekende Nederlander) gezet, met inbegrip van televisieoptredens in talkshows en spelletjes als Zo vader, zo zoon en Waku Waku. Om zover te komen blijkt imago building van groter belang dan presteren als ondernemer. Adviesbureau Berenschot heeft onlangs onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het leiderschap in de polder (Leiderschap in Nederland). De resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd en besproken in het februari-nummer van

Werkzaken, praktisch personeelsadvies voor ondernemers en in **Management Team van 8 maart 2002** (aansluitend

op de special over leiderschap in dit nummer worden op de website, www.mt.nl, een aantal 'portretten van archetypische leiders en hun niet minder markante tegenpolen' gepubliceerd). De conclusies van de onderzoekers liegen er niet om. Er is iets goed mis met het zelfbeeld van de Nederlandse managers. Het spoor in ieder geval niet met het beeld dat hun medewerkers van hen hebben. Er is sprake van grove zelfoverschatting. Volgens de Nederlandse managers moet een echte leider in de eerste plaats een goede coach en ontwikkelaar van mensen zijn. Zij steken daar voor hun gevoel dan ook veel tijd en energie in, meer nog dan in het boeken van resultaten of het uitdragen van de bedrijfsstrategie. Maar hun medewerkers klagen juist over een gebrek aan coaching en management development. Hoewel iedereen vindt dat coaching moet, worden leidinggevend en zelden op afgerekend. Overigens blijken vrouwelijke managers beter te scoren als coach dan hun mannelijke collega's. Jammer dat zij zo slecht (4 procent) vertegenwoordigd zijn. In tijden van crisis zijn managers bovendien, voor zover ze al echt coachend bezig zijn, geneigd om terug te vallen op een meer autoritair leiderschap. Dan krijgen resultaat gerichtheid en doortastendheid weer absoluut voorrang.

Intermediair van 7 maart 2002 laat negen topmanagers aan het woord over goed en slecht leiderschap in tijden van economische neergang. In zijn nieuwste boek *Leiderschap ont-raadseld* vertelt Nederlands

meest gevierde managementgoeroe Manfred Kets de Vries nog eens hoe het moet. Volgens hem is de toekomst aan de 'authentieke' organisatie. Daarin geven de leiders het goede voorbeeld. Zij vertellen niet alleen hoe iets moet gebeuren maar vooral ook waarom, waardoor ieders taak betekenis krijgt: *"Zo'n arbeids-hemel bestaat uit een groot aantal kleine bedrijven die opereren binnen één platte organisatie. Eén persoon is essentieel, u raadt het al: de leider. Die is de cultuurdrager, inspirator, visionair en grote gangmaker van de organisatie"*. Voor Kets de Vries is Virgin-topman Richard Branson het grote voorbeeld. In Nederland komt Kees Storm van het verzekeringsconcern Aegon bij hem in de buurt. Beide zijn sterke leiders maar geen dictators als Louis van Gaal of Nina Brink: *"Ze hebben visie en overtuigingskracht, maar kunnen ook luisteren. Ze omringen zich met de juiste mensen, ze durven te delegeren maar tegelijk zijn zij zeer krachtig aan het roer. Ze hebben charisma en zijn cultuurdragers bij uitstek"*.

De coaching-hype
De Twentse HRM-professor Celeste Wilderom beschouwt de fixatie van managers op coaching als een reactie op een toenemende verzakelijking van het leiderschap in ondernemingen. Meer aandacht voor het middenmanagement voorkomt volgens haar veel organisatieproblemen en is dus een bedrijfsbelang
In zijn wekelijks *Commentaar in Management Team van 8 maart* maakt Hans Kruijzen korte metten met 'de mateloze

behoefte' van de Nederlandse werknemer aan coaching. Die is volgens hem *"even ernstig als het zelfbeeld van de Nederlandse manager die veronderstelt dat hij de voorbeeldige vertolker van het coaching-mantra is"*. Voor Kruijzen hoeft coaching niet zo: *"Met coaching creëer je geen onafhankelijke geesten, maar weifelende vazallen van afdelingschefs en groepschouwen"*. Hij heeft evenmin een hoge pet op van de leiders types zelf, wier takenpakket klaarblijkelijk met zo weinig tastbaars is gevuld, dat ze erin zijn gaan geloven hun tijd te slijten met delegeren van het wijs-me-de-weg-spoort'. Volgens Kruijzen is de coaching-hype een uitvloeisel van 'de volkomen koersloosheid' van het Nederlandse bedrijfsleven waarvan optimaal is geprofiteerd door 'de verzamelde managementgoeroes en de voltallige bedrijfsopleidingenindustrie'.

Leiderschap en internationalisering
Wilderom schrijft de door haar gesignaleerde verzakelijking van het leiderschap in Nederlandse ondernemingen toe aan de toenemende internationalisering van het bedrijfsleven. Het aantal buitenlandse bestuurders in de top van de grootste Nederlandse bedrijven is de laatste jaren explosief gestegen (**Intermediair, 21 maart 2002**). Ben Roodhuizen, bestuurder van FNV Bondgenoten met in zijn portefeuille Akzo Nobel (twee buitenlanders in de raad van bestuur) vreest de gevolgen van deze ontwikkeling voor de Nederlandse arbeidscultuur. Hij

is blij dat de topman van Akzo Nobel, Cees van Lede, volgend jaar opgevolgd wordt door de Nederlander Hans Wijers.

(Internationalisering werpt de vraag op naar de culturele dimensie van leiderschap: in de ene samenleving worden andere eisen gesteld aan leiderschap dan in andere.)

De opmars van de buitenlandse boardmembers is onmiskenbaar. Bij Aegon neemt de Amerikaan Donald Shepard deze maand het roer over van Storm. De raad van bestuur van kantoorartikelen- en softwarebedrijf Bührmann bestaat binnenkort uit een Amerikaan, een Brit, een Belg en twee Nederlanders. Bij bijna een kwart van de 25 grootste beursgenoteerde ondernemingen staat inmiddels een niet-Nederlander aan het hoofd. Maar liefst 53 procent van alle bestuursleden van de AEX-bedrijven heeft een buitenlands paspoort. Hoezo, Nederland is vol?

Niet alle buitenlandse bestuurders vestigen zich ook in Nederland. Soms verhuist de raad van bestuur zelf naar de VS. Dat is het geval bij informatieconcern VNU. Alleen de *chief finance officer (cfo)* zetelt nog in Haarlem, waar uitgeverij Spaarnestad ooit begon. De toename van het aantal buitenlandse bestuurders bij grote Nederlandse bedrijven vloeit voort uit de sterke groei van hun buitenlandse activiteiten en investeringen. Vooral Amerikanen en Britten zijn in trek. Zij worden overgehouden aan buitenlandse overnames. Of zij worden gevraagd omdat zij zowel kennis hebben van de plaatselijke markt als beschikken over algemene managementvaardigheden. Een van de gevolgen is dat in bijna alle grote Nederlandse bedrijven Engels tegenwoordig de *company language* is. Een ander mogelijk gevolg van de internationalisering is dat er een

steeds grotere kloof ontstaat tussen de top en het hoger en middenmanagement omdat er zakelijker, hardere criteria worden gehanteerd voor de beoordeling van prestaties en targets heilig worden verklaard. Grote bedrijven nemen de opleiding van hun toekomstige managers overigens steeds meer in eigen hand. De *Hamburger University van McDonald's (opgericht in 1961)* vindt tegenwoordig in toeneemende mate navolging. *Nuon College, Ahold Academy, Pink Academy, Xerox Business Academy* heten de bedrijfsscholen waar de managers van de toekomst gekneeld worden in *customer relationship management* technieken, vreemde talen en de allesoverheersende bedrijfsfilosofie (**Intermediair, 4 april 2002**). Volgens de bedrijven in kwestie spelen de reguliere universitaire en hogere beroepsopleidingen onvoldoende in op specifieke wensen.

Gejaagd door de tijd Ida Sabelis heeft promotieonderzoek gedaan naar de tijdsbesteding van Nederlandse topmanagers (**Intermediair, 28 maart 2002**). Ze maken werkweken van tachtig uur, aanzienlijk langer dan dertig jaar geleden. Als gevolg van de internationalisering zijn zij zo goed als rond de klok bereikbaar en is bij hen de scheiding tussen privé en werk praktisch verdwenen. Maar nog steeds komen ze handenvol tijd tekort. Aan strategisch denken op lange termijn – Waar wil ik over vijf jaar staan met deze organisatie? – komen zij niet toe. Hun hang naar efficiency projecteren zij op hun medewerkers. Koffie drinken, kletsen, wat surfen of naar de printer wandelen is er niet meer bij. Maar ook efficiency kent grenzen. Volgens Sabelis verkeren de Nederlandse topmanagers in een identiteitscrisis: 'Ze moeten

visionair zijn, hard zijn en duidelijk leiding geven maar ook emotioneel tonen en een knuffelbeest zijn. Bovendien eist het thuisfront veel meer van hen'. Enerzijds zitten zij gevangen in de *ratrace* en anderzijds vertonen zij een opmerkelijke hang naar 'zachte' materie (het boek *De kernkwaltelen van het Enneagram* staat al maandenlang bovenaan in de toptien van best verkochte managementboeken). De workshops van de managementgoeroes doen dienst als peperdruze balsem voor de verscheurde zielen van de managers maar daarna is het toch snel weer terug naar de onbarmhartige orde van de dag. De topmanagers van vandaag zijn *jobhoppers* geworden. Ze blijven hooguit een jaar of drie. 'Het eerste jaar om de rotzooi van hun voorganger te vervangen door een mooi plan, dan het tweede jaar om met veel machtsvertoon de zaken erdoor te drukken en het derde jaar om te scoren op één ding, voordat je weer verder gaat en de rotzooi voor je opvolger achterlaat', zoals één van hen het zelf beschrijft.

In de laatste aflevering van **Management Team (22 maart 2002)** legt Kruijzen de link tussen het falend timemanagement van Nederlandse managers en 'het compleet door-geslagen dogma van de aandeelhouderswaarde'. Volgens hem kiezen ook beleggers bij voorkeur voor de lange termijn: 'Door met alle industrietrends mee te waaien, door frequent kortlopende saneringen en reorganisaties aan te kondigen, en door om de paar weken een veranderde visie op de marktomstandigheden los te laten, lijken topbestuurders vooral signalen af te willen geven aan day traders en andere beurspeculanten. Een dergelijke interpretatie van het verschijnsel aandeelhouderswaarde komt het besef van tijd inderdaad niet ten goede.' Tom Nierop gaat in het blad op

zoek naar het antwoord op de vraag of er leven is voor bedrijven na de aandeelhouderswaarde. Henk Vlamings doet verslag van een dag op de hei met de top van VMS, een business unit van Klüber.

In Rendemens (februari 2002) constateert ook arbeidsmarktstrategen Hans Junggeburd van Randstad ('*De nieuwe werkgever is spaarloos*') dat beeldvorming en realiteit nogal uiteenlopen als het gaat om het managen van medewerkers beeldvorming en realiteit. In het blad discussiëren een zestal experts uit de wereld van arbo, zorg en reïntegratie over het verzuimbeleid van bedrijven. Zij onderschrijven de stelling dat werkgevers met een slecht HRM-beleid nog steeds onvoldoende op moeten draaien voor de (maatschappelijke en medische) kosten van de hieruit voortvloeiende arbeidsongeschiktheid.

Wie zijn eigen baas de maat wil nemen kan terecht bij de test *Baas of boeman* in het **maartnummer van Werkzaken** of op de website (www.werkzaken.nl).

De inhoudsloze manager 'Managers zonder vakliefde kunnen medewerkers niet echt inspireren'

In het aprilnummer van Avanta (april 2002) hekkelt Anne Pek het *passieloos professionalisme* van de in opkomst zijnde *inhoudsloze manager* en belijdt zij haar heimwee naar managers met vakliefde, een betrokkenheid die de NS-top bagatelliserend af zou doen als hobbyïsme. (Wie wil mee wil discussiëren over bovenstaande stelling kan terecht op de website van het blad: www.avanta.nl.)

Avanta stelt *Rabella de Faria* de vraag, waarom 'de Zwarte Zakenvrouw van het Jaar 2001' in ze is gegaan met Pim Fortuyn. Opportunisme en geldingsdrang strijden om voorrang bij De Faria, die zegt dat zij

zich noch vrouw noch zwart voelt. Daarnaast bevat het blad de gebruikelijke portretten van vrouwen, die door het glazen plafond (staatssecretaris Annelies Verstand: "Het glazen plafond is niets anders dan een dikke laag mannen") zijn gebroken en een verhaal over de moeilijkheden die hoogopgeleide vluchtelingen moeten overwinnen om in Nederland werk op hun niveau te vinden.

En verder?

Het Historisch Nieuwsblad (maart 2002) publiceert de resultaten van de verkiezing van de beste en de slechtste minister-president van de twintigste eeuw door de leden van de Eerste en de Tweede Kamer. Als beste kwam uit de bus

Pieter Cort van der Linden (1913-1918), gevolgd door Willem Drees en Joop den Uyl. In de verkiezing van slechtste minister-president 'won' Den Uyl wel, voor de CHU'er jhr. Dirk de Geer (minister-president van 1939-1940 in het eerste kabinet met sociaal-democraten) en zijn aartsvijand Dries van Agt. Verder besteedt het blad aandacht aan de viering van de oprichting van de Verenigde Oost-Indische Compagnie 400 jaar geleden, ons krijgshaftig militair verleden en het debat van de WAO dat al werd voorspeld werd in 1963, toen de wet nog in voorbereiding was. De laatste minister-president van de vorige eeuw, Wim Kok, kwam bij de verkiezing van de beste en slechtste minister-presi-

sident niet verder dan de middenmoot (resp. zesde en vijfde). **In het eerste (april)nummer van Bondgenoten Magazine**, dat in de plaats is gekomen van het opgeheven **FNV Magazine**, praat hij over de rode draad in zijn leven. De chauffeurs van Connexion klagen dat hun bedrijf verloedert omdat rendementsdoelstellingen belangrijker zijn geworden dan serviceverlening. **Forum**, het opinieblad van VNO-NCW, presenteert als 'aanvulling' op de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, een kaart van Nederland, waarin 'de economie alsnog de plaats krijgt die zij volgens de werkgeversorganisatie verdient'. In het werkgeversblad getuigt de nieuwe NS-topman, Karel Noordzij, van zijn

liefde voor logistiek in het algemeen en treinen in het bijzonder. Als kind had hij inderdaad een modelspoorbaan. Het laatste nummer van **Bouw/Werk (nr. 1, 2002)**, het informatieblad van het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB) is geheel gewijd aan de traditionele januari-bijeenkomst van het EIB. Sprekers uit de wereld van projectontwikkeling, woningcorporaties, bouwondernemers en het ministerie van Volkshuisvesting gaven hun visie op het thema *Stagnatie in de woningbouw: voorbode of incident?*

<

Dementerenden kleinschalig opvangen

De beste en snelste oplossing voor het opvangen van de groeiende groep zwaarder dementerenden is het realiseren van kleinschalige voorzieningen in de wijk, vindt het Netwerk kleinschalig wonen voor dementerenden.

Op 12 maart maakte de Gezondheidsraad alarmerende cijfers bekend over de groei van het aantal dementerenden in Nederland. Op dit moment verblijft 35 procent van de dementerenden in een verpleeg- of verzorgingshuis. Door de verwachte groei van dat aantal stelt de Raad dat er jaarlijks zes grote verpleeg- of verzorgingshuizen (van tenminste 210 bedden elk) bij moeten komen. In het afgelopen decennium is echter gebleken dat adequate huisvesting en zorg ook mogelijk is in kleinschalige voorzieningen in de wijk. Kleinschalig wonen biedt dementerenden een omgeving die aansluit bij hun belevingswereld en verleden. Pionier op dat

gebied was het Anton Pieckhofje in Haarlem. Het Netwerk kleinschalig wonen voor dementerenden is van mening dat veel meer dementerenden een goede leefsituatie kunnen krijgen in groepswoningen met bijpassende zorg.

Het *Netwerk kleinschalig wonen voor dementerenden* heeft door Laagland advies laten becijferen hoeveel kleinschalige woonvormen er per provincie gerealiseerd moeten worden, uitgaande van de groeicijfers van de Gezondheidsraad. Landelijk gaat het om zevenhonderd projecten per jaar. Ook is berekend wat er per jaar geïnvesteerd moet worden uit publieke middelen voor de bouw. Landelijk gaat het om twintig miljoen euro per jaar. De cijfers zijn te downloaden van de website van Laagland advies: <http://www.laaglandadvies.nl/>.

Kleinschalige woonvormen
Kleinschalig wonen houdt in dat een beperkt aantal dementerenden (zes lijkt de ideale groepsgrootte) met professionele ondersteuning, samen een huishouden vormen. Het dagelijks leven in een normale

thuis situatie wordt zoveel mogelijk benaderd. Er is professionele zorgverlening die de bewoners 24 uur per dag ondersteunt bij het dagelijks leven en inspringt waar de dementerende zichzelf niet kan redden. Groot voordeel van kleinschalige voorzieningen is dat de mantelzorg ontlast is van de dagelijkse perikelen van verzorging maar wel meer betrokken blijft bij de zorg voor de dementerende.

Het Netwerk kleinschalig wonen voor dementerenden bundelt initiatiefnemers van kleinschalige woonprojecten voor dementerenden en wordt daarin ondersteund door het innovatieprogramma Wonen en Zorg (IWZ). Een overzichtspublicatie onder de titel 'Een waaiër aan ervaringen' is vorig jaar verschenen en is verkrijgbaar bij het IWZ. Voorbeelden van kleinschalige woonvormen en de bouwwijze zijn te vinden in de publicatie 'Huiselijk en vertrouwd'. Op de site van het IWZ (www.iwz.nl) is ook het verslag van de studiedag over de integrale medewerker te downloaden.

<

Initiatief cliëntenraad Midden Drenthe

Mogelijk pc-regeling minima

Ook minima moeten gebruik kunnen maken van een computer. Dat kwam naar voren in een van de workshops op de conferentie *De Beste Bijstand*, georganiseerd door de cliëntenraad van de gemeente Midden Drenthe (Beilen), officieel Adviesraad Minimabeleid geheten. Deze eis sloot mooi aan bij het verzoek van de Adviesraad zo'n regeling niet alleen in te stellen voor minima met kinderen, maar voor alle minima in de gemeente.

De Adviesgroep Minimabeleid van de gemeente Midden Drenthe (Beilen) vindt dat een pc-regeling toegankelijk moet zijn voor alle minima in de gemeente. "Hoewel wij de ernst inzien van een gebrek aan een computer in gezinnen met schoolgaande kinderen, pleiten wij voor een uitbreiding van de regeling naar de andere doelgroepen onder minima," zo schrijft het bestuur van de Adviesgroep. Een pc met internetaansluiting hoort tegenwoordig tot de standaarduitrusting van een gemiddeld gezin, aldus de Adviesgroep. Uitkeringsgerechtigden worden –ook door de overheid– steeds meer gewezen op digitale informatiebronnen. Mensen die daar geen toegang toe hebben krijgen al snel het gevoel dat ze worden uitgesloten. Dat wordt nog eens wordt verergerd doordat mensen met een baan vaak gebruik kunnen maken van pc-privéprojecten. Van mensen die actief willen worden op de arbeidsmarkt wordt bovendien steeds meer vaardigheid gevraagd in de omgang met computers.

Deze vaardigheid kan indirect bijdragen aan betere kansen op de arbeidsmarkt, c.q. de uitstroom uit de bijstand bevorderen. Ook zijn internet en e-mail, zo vindt de Adviesraad, onderdeel van nieuwe sociale netwerken. Alleenstaanden, ouderen en mensen met fysieke beperkingen zijn hiervan meer dan anderen afhankelijk.

Conferentie

Ook uit een van de workshops tijdens de conferentie *De Beste Bijstand* kwam de –rechtvaardige– eis naar voren dat minima gebruik moeten kunnen maken van een pc-regeling. Ook zij dienen immers toegang te hebben tot digitale voorzieningen. De bijkomst op 28 februari werd bezocht door zo'n honderd deelnemers: uitkeringsgerechtigden, ambtenaren en politici en kon worden georganiseerd dankzij financiële steun van de provincie en de gemeente. De organisatie was in handen van de cliëntenraad Midden Drenthe. De conferentie begon met twee inleidingen: over het FNV-onderzoek Gemeenten Wees Minimaal Sociaal, gevolgd door een uitvoerig verslag van een huisbezoekproject in Leiden, een samenwerkingsproject van de woningstichting Ons Doel, de gemeente, het maatschappelijk werk en de Leidse Welzijns Organisatie (LWO). Het project werd uitgevoerd op basis van de methode activerende huisbezoeken. Deze methode en het projectverslag kunnen worden opgevraagd bij de LWO: 071 5168135. Daarna konden de deelnemers meedoen aan twee van de vier workshops.

Enkele resultaten van de workshops werden vervolgens voorgelegd aan een forum met vertegenwoordigers van alle raadsfracties, wethouders en gemeenteraadsleden. Zelfs de burgemeester was present. Het was dan ook een goed gekozen moment, zo vlak voor de verkiezingen.

Opvallend was dat alle partijen zich achter de eis voor een pc-regeling opstelden. Daarbij moet overigens wel worden aangekend dat Midden Drenthe een welvarende gemeente is. Aangezien de verkiezingen geen wijziging in de samenstelling van de gemeenteraad teweeg hebben gebracht, mag worden verondersteld dat het wel goed komt met zo'n regeling. Het zal vooral zaak zijn de regeling inhoudelijk goed voor elkaar te krijgen.

We kunnen de Adviesraad Minimabeleid van Midden Drenthe feliciteren met het zeer geslaagde initiatief en het politieke succes dat men lijkt te gaan boeken.

Voor meer informatie over de Adviesraad en het verzoek om een pc-regeling kunt u zich wenden tot het secretariaat:

Mw. P. E. Putters,
Havenstraat 41,
9411 EA Beilen,
tel. 06-51686350

Voor meer informatie over argumenten die kunnen worden gebruikt bij verzoeken om een pc-regeling: zie de website van Sjakuus:
www.sjakuus.nl

<

Weten van Wijken:

Nieuwe kerntaken in het wijkwelzijnswerk

Het roer moet om in het wijkwelzijnswerk. Veranderingen in de samenleving, nieuwe methodieken, gewijzigde behoeften van doelgroepen en andere verwachtingen van medespelers hebben bij de Twern in Tilburg geleid tot een nieuwe visie op welzijnswerk.

Op de najaarsconferentie 2001 van de Twern is deze visie omgezet in het resultaatplan Weten van Wijken 2002-2005. Inmiddels zijn een taskforce en tien resultaatgroepen van start gegaan. De laatste zullen, gestimuleerd en bewaakt door de taskforce, binnen een vastgesteld tijdschema van tevoren vastgestelde eind- en tussenresultaten bewerkstellingen.

Weten van Wijken is de titel van de beleidsvisie en het daarbij behorende resultatenplan van de Twern. Deze nieuwe visie was nodig omdat het huidige welzijnswerk, en dus ook de Twern, is belast met een veelheid aan taken en onvoldoende is meegegroeid met maatschappelijke ontwikkelingen. Bovendien zijn territoria in beweging. Het geografische territorium de wijk heeft niet voor alle bewoners en ook niet voor hen die erin werken dezelfde betekenis. Territoria dienen dan ook opnieuw te worden benoemd. Ook renoveren en revitaliseren zijn niet langer toereikende middelen om het samenleven te beïnvloeden. Meer aandacht is nodig voor nieuwe vraagstellers en nieuwe vragen. Tenslotte is het welzijnswerk allang niet meer de enige die werkt in de wijk, waardoor het welzijnswerk zijn eigenheid meer moet waarmaken. Nieuwe kerntaak van de Twern is participatiebevordering. "We werken vanuit een niet-gebonden positie aan een optimale interactie tussen groepen mensen," zo valt te lezen in de beleidsvisie. Weten van Wijken, "Het is een spel van wederkerigheid. De welzijnswerker helpt het pad te effenen, zodat de burger zijn eigen oplossingen kan bewerkstelligen."

Resultatenplan 2002
In de maanden voor de najaarsconferentie 2001 bezochten directeur Jos van Balveren, Manu Zantkuijl en/of Anny van Rooij alle teams en afdelingen om te praten over deze nieuwe visie. "Ik herken veel in Weten van Wijken. De richting die wordt aangegeven is prima, maar wat gaat dit voor mijn werk betekenen?" waren veelgehoorde reacties van de teams op de nieuwe beleidsvisie. De vragenronde binnen de teams leverde dan ook stevast als belangrijkste vragen op: "Zijn onze activiteiten kerntaken en zo niet, wat zijn ze dan wel? Hoe bepaal je de mate van participatie en wie bepaalt deze? Hebben we voldoende tijd ons dit eigen te maken? Wat is agogiserend beheer en kan ik dat wel? Wat zijn de gevolgen voor de additionele functies?"

De medewerkers van de teams en de afdelingen onderschrijven de uitgangspunten van de beleidsvisie. Blijkbaar is men toe aan concretisering en verdere uitwerking: tijd voor actie dus. Niet voor niets ook wordt gesproken over een resultatenplan in plaats van een beleidsplan. "Dat resultatenplan moet leiden tot een welzijnsorganisatie die (in 2005) kan worden beoordeeld op haar resultaten," aldus directeur Jos van Balveren. "Die resultaten zijn af te meten aan de mate waarin we erin slagen op doeltreffende wijze participatiebevordering te bereiken."

Nieuwe kerntaak van de Twern is participatiebevordering

Tijdens de najaarsconferentie op 30, 31 oktober en 1 november vorig jaar zijn de ideeën en voornemens uit de beleidsvisie omgezet in een raamwerk voor het Resultatenplan 2002. Uit de beleidsvisie zijn tien items gehaald die dit jaar door evenveel resultaatgroepen worden aangepakt. Met vijf andere gaat de Twern na die tijd aan de slag. De tien items zijn:

- 1) Kerntaken;
- 2) Producten;
- 3) Kennismanagement;
- 4) Professionalisering;
- 5) Concerncommunicatie;

Jos van Balveren,
directeur de Twern:
resultaten welzijnswerk in beeld krijgen.

- 6) Bewonersinbreng;
- 7) Ondernemende cultuur;
- 8) Methodieken;
- 9) Uitwisselen van professionaliteit (branchevereniging);
- 10) Flexibel in ruimtelijke voorzieningen.

Resultaat

Een taskforce geeft sturing aan de hele operatie, een projectleider zorgt dat de vaart erin blijft. Het eigenlijke werk wordt gedaan in tien resultaatgroepen die binnen een redelijke termijn moeten komen tot een concreet resultaat. Zo moet de resultaatgroep Professionalisering een uitgewerkt voorstel voorleggen dat als resultaat heeft dat de Twern een professionelere organisatie wordt met goed geschoold personeel.

Streven naar een welzijnsorganisatie die wordt beoordeeld op haar resultaten

De komende jaren gaan de tien resultaatgroepen werken aan een Twern die werkt met heldere kerntaken, volgens beproefde methodieken en meebewegend met veranderingen in de samenleving. Projectleider Anny van Rooij heeft er alle vertrouwen in dat Weten van Wijken een succes wordt. "Maar natuurlijk vraagt het een enorme inspanning van de hele organisatie om een dergelijk plan in vier jaar tijd te laten lukken. Daarom is het goed dat er iemand is vrijgesteld die de planning kan bewaken, als aanjager op kan treden, mee naar oplossingen zoekt en hulpbronnen aanboort. Ook kan ik ervoor zorgen dat Weten van Wijken een zaak wordt van de hele instelling en van alle

Middelen voor methodiekonderzoek

Een van de resultaten van Weten van Wijken is dat methodieken voortaan hun werking moeten hebben bewezen voordat er bij de Twern mee wordt gewerkt. Daarvoor moeten ze worden beschreven en onderzocht. En dat kost geld. Bovendien is onderzoek naar methodieken in het welzijnswerk geen taak van de Twern alleen maar van alle collega-instellingen in Nederland. Daarom zoekt de Twern naar potjes om onderzoek te financieren. Met dat doel werd in januari een werkbezoek georganiseerd voor de Tilburgse wethouder Welzijn dhr. Hamming; dhr. Garretsen, hoogleraar gezondheidszorgbeleid aan de Katholieke Universiteit Brabant (KUB) en verbonden aan Tranzo, het onderzoeksbureau van de KUB; de voorzitter van de MO groep dhr. Entzinger (ook hoogleraar migrantenstudies aan de Erasmus Universiteit) en de directeur van de MO groep dhr. Van Gennip. De MO groep (voorheen VOG) is de werkgeversvereniging waar organisaties voor kinderopvang, jeugdzorg en welzijn bij zijn aangesloten. Het resultaat van het werkbezoek was vooraf als volgt omschreven: "De Maatschappelijke Onderneming Groep (MO Groep) is na vanmiddag enthousiast voor methodiekbeschrijving en methodiekonderzoek en gaat actief mee zoeken naar middelen om onderzoek te financieren." Het antwoord van de MO Groep was ja! In de KUB had de Twern al een maatje gevonden die de noodzaak ziet van onderzoek in het welzijnswerk. Ook de gemeente Tilburg staat, in de persoon van wethouder Jan Hamming, achter de plannen om standaardmethodieken te gaan hanteren. De MO groep is al langer een bondgenoot. Ze

onderhandelt bovendien op hoog niveau en kan ook daar zijn invloed laten gelden. Directeur Jos van Balveren wond er geen doekjes om. Volgens hem hangt de aanpak in het welzijnswerk nog teveel van toevaligheden aan elkaar en dat moet veranderen. "Het is in het welzijnswerk geen gewoonte je methode te kiezen en af te stemmen op het resultaat. Laat staan dat er onderzoek gedaan wordt naar de relatie tussen methode/aanpak en het resultaat." De aanwezigen erkennen dat het niet gemakkelijk is de resultaten van welzijnswerk duidelijk in beeld te krijgen. "We moeten oppassen niet te worden afgerekend op de effecten in de samenleving," vindt MO Groep-directeur Van Gennip. "Daarvoor zijn er teveel beïnvloedende factoren te benoemen." MO Groep-voorzitter Entzinger voegt daaraan toe dat je niet moet focussen op het effect, maar wel resultaten moet benoemen. Want effect en resultaten zijn niet altijd hetzelfde. Als voorbeeld noemt hij een cursus stoppen met roken. "Die kan als resultaat hebben dat 80 procent van de deelnemers na afloop van de cursus niet meer rookt. Maar dat zegt nog niets over de eventuele effecten voor de volksgezondheid."

Jos van Balveren beaamt dat het mogelijk moet zijn resultaten te benoemen. "Het is wel een kwestie van anders gaan denken. Het vereist van organisaties een ondernemende aanpak. En durf, want als methodieken niet werken, moet je niet schromen ermee te stoppen." Volgens wethouder Hamming valt er niet meer te kiezen. "We móeten gaan meten. Dan beginnen we maar met wat eenvoudig is te meten." Het

grondig beschrijven en documenteren van gehanteerde methodieken is volgens dhr. Entzinger al heel waardevol. En ook voor medewerkers en bewoners heeft resultaatmeting voordelen. "Als werker heb je steun aan goede methodieken en resultaatindicaties," zegt projectleider Weten van Wijken, Anny van Rooij. "En voor bewoners schept het helderheid. Zij hebben er recht op te weten wat ze krijgen."

De Twern zelf heeft al een begin gemaakt met methodiek- en projectbeschrijvingen. Tijdens het werkbezoek gaven medewerkers Cathérine Matthyssen en Manu Zantkuijl een toelichting op de methodiekbeschrijving Kindereiland Spelenderwijs en het kwaliteitsdocument buurtmaatschappelijk werk.

Met de startnotitie *_Noodzaak van methodiekbeschrijving en -onderzoek_* gaat de Twern de boer op voor centen. Ze zijn daarbij verzekerd van de steun van de MO Groep, de gemeente Tilburg en de KUB. Een eerste concrete vervolg heeft het werkbezoek al gehad: wethouder Hamming heeft bij minister Van Boxtel de Twernvisie op onderzoek naar effecten van methodieken onder de aandacht gebracht.

*De startnotitie is op te vragen bij het secretariaat van de Twern (Netty Heijer) de Twern Tilburg
Vincentiusstraat 102
5038 SR Tilburg
tel: 013 - 583 99 99
e-mail: josvanbalveren@twern.nl
website: www.twern.nl*

medewerkers." Als projectleider assisteert Van Rooij bovendien directeur Jos van Balveren, voorzitter van de taskforce.

Voornemens uit het beleidsplan zijn omgezet in een resultatenplan

Leden van de resultaatgroepen komen uit alle geledingen van de Twern. Ook mensen van buiten de Twern kunnen deelnemen

aan een van de resultaatgroepen. "Laat ze maar meedenken. Weten van Wijken is immers een operatie die verder reikt dan de grenzen van de eigen instelling. We kijken ook naar expertise buiten het terrein van welzijnswerk om Weten van Wijken te realiseren."

*Weten van Wijken
Rationaliseren van betrokkenheid
Beleidsvisie en Resultatenplan van de Twern
2002-2005.*

redactie: Coby van Geffen
<

SER-akkoord ongunstig voor psychisch

Stichting Pandora is bang dat de maatschappelijke positie van mensen met psychische en/of psychiatrische problemen, door de voorgestelde maatregelen in het SER-advies over de WAO, verder zal worden ondermijnd. De Stichting houdt zich bezig met de belangenbehartiging van mensen met psychische klachten.

Over de cliëntengroep van Stichting Pandora wordt niet alleen stigmatiserend gesproken, door de nieuwe voorstellen wordt ze ook het recht op sociale zekerheid ontnomen. De stichting Pandora wijst de huidige SER-voorstellen dan ook om een aantal redenen af.

Individueel maatwerk

Individueel maatwerk ten aanzien van probleemdiagnose en herstel met of zonder arbeid- zou volgens Pandora het uitgangspunt moeten zijn. De huidige voorstellen van de SER wijzen echter in tegengestelde richting. Generaliserend wordt gesteld dat mensen met psychische klachten geen recht hebben op de WAO. Actief herstel op de arbeidsmarkt is de nieuwe oplossing. Deze zienswijze oogt aantrekkelijk, maar gaat echter voorbij aan de werkelijke realiteit. Psychische klachten manifesteren zich in een bonte verscheidenheid, en een universele aanpak voorstaat derhalve niet. Burn out is op dit moment arbeidsziekte nummer één en depressie wordt door de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) de 'ziekte van de eeuw' genoemd. Over de oorzaken en een juiste aanpak daarvan is duidelijkheid nodig en gezien de complexiteit van psychische problemen is een zorgvuldige aanpak vereist.

Uitsluiting arbitrair

Mensen met psychische klachten worden in het toekomstige stelsel uitgesloten van de WAO. Hieronder vallen mensen met aanpas-

singsstoornissen (zoals overspannen zijn en burn out), somatoforme stoornissen, niet zeer ernstige affectieve stoornissen, persoonlijkheidsstoornissen en verslavingen. De formulering van het toelatingsbegrip is cruciaal en arbitrair. Een wetenschappelijke onderbouwing voor objectieve voorspellingen over de duur van (psychische/ psychiatrische) gezondheidsklachten en de gevolgen voor arbeidsgeschiktheid is er niet. Er zijn mensen die ondanks langdurende DSM IV gediagnosticeerde aandoeningen volledig arbeidsgeschikt zijn, terwijl er ook voorbeelden zijn van mensen met de hierboven genoemde uitsluitingen die jarenlang arbeidsgeschikt blijken te zijn. De diagnosestelling bij psychische klachten is zeer omstreven. Regelmatig komen bij stichting Pandora signalen binnen dat er geen, verkeerde of tegenstrijdige diagnoses worden gesteld. Het komt ook voor dat het enkele jaren heeft geduurd om tot een juiste diagnose te komen. Deze zaken maken duidelijk dat zorgvuldig moet worden omgegaan met een beoordeling van toegang op de WAO. Het huidige voorstel dat wie na vijf jaar nog niet is hersteld, uitdrukkelijk niet met terugwerkende kracht in de WAO wordt toegelaten, steunen wij dan ook niet.

Tussen wal en schip

De nieuwe veronderstelling is dat mensen die niet als duurzaam arbeidsgeschikt worden verklaard, binnen twee jaar kunnen worden gereïntegreerd. Wanneer activeringsmaatregelen falen ondanks voldane inspanningen, zou sprake zijn van een werkloosheidsprobleem. De vraag is of het rechtvaardig is dat mensen die na twee jaar nog ziek zijn, in hun hoedanigheid niet als zodanig worden erkend. Niet alleen wordt een onjuiste maatschappelijke classificatie opgeplakt, deze groep valt bovendien in een veel lager voorzieningensysteem. Wij voorzien dat met name mensen met psychische klachten in deze schmerzzone zullen vallen. Wij vinden dat zieken die na twee jaar nog steeds volledig arbeidsgeschikt zijn, recht moeten hebben op WAO of een voorziening van gelijkwaardig niveau.

Passief herstel

Pandora wijst niet alleen de kunstmatige

indeling aangaande de toegang tot de WAO af, maar is eveneens bezorgd over de aanpak gedurende de eerste twee jaar. In de huidige voorstellen blijven gedeeltelijk arbeidsgeschikten aan het werk. Echter, voor sommige geneestrajecten is passief herstel zonder activering een betere optie. Dat krijgt in het huidige voorstel geen plaats. In zijn algemeenheid stellen wij dat aan de individuele verscheidenheid van ziekten en hersteltrajecten onvoldoende aandacht wordt geschonken. De huidige blauwdruk van activeringsmaatregelen afhankelijk van het percentage arbeidsgeschiktheid doet naar ons oordeel geen recht aan de realiteit.

Activering

Pandora maakt zich ook zorgen over de uitvoerbaarheid in algemene zin. De garantie dat een werkgever aanpassingen zal verrichten om de continuïteit van arbeid mogelijk te maken, bevat onvoldoende substantie. Het voorstel gaat uit van de gedeelde verantwoordelijkheid tussen werknemer en werkgever op dit punt, waarbij de werkgever de meeste zeggenschap geniet. Het aantonen dat al het mogelijke is gedaan om de zieke te reintegreren, is een procedurele aangelegenheid. Hierdoor bestaat onvoldoende zicht op het werkelijke procesverloop. Wanneer de toetsing van deze voorstellen marginaal is, is het de vraag wat de garantie is dat de werkgever zich extra zal inspannen. Dit heeft niet alleen te maken met een kwestie van onwilwillendheid, met name voor kleine bedrijven zal het gebrek aan (financiële) begeleiding de succeskanalen geen goed doen. De toegenomen verantwoordelijkheid van de werkgever is een heilzaam streven in theorie, maar de praktijk zal een ander verhaal zijn.

Meer aandacht voor preventie

Pandora vindt een aanpak bij de bron van het probleem doelmatiger dan de huidige secundaire interventie aanpak wanneer ziekte zich voordoet. Een groot deel van de oorzaak van psychische problemen ligt in de arbeidsomstandigheden zelf. Het belang van preventie wordt nog onvoldoende erkend en heersende maatregelen wordt onvoldoende kracht bijgezet. Naar het oor-

arbeidsongeschikten

deel van Pandora valt op dit terrein veel te winnen.

Verbetering arbeidsmarktpositie
Het SER-advies gaat uit van de veronderstelling dat mensen na herstel van ziekte een gelijkwaardige kans op de arbeidsmarkt genieten. Dat gaat helaas niet op voor mensen die psychische of psychiatrische klach-

ten hebben (gehad). De algemene houding van werkgevers is dat met (ex-) cliënten van de geestelijke gezondheidszorg een extra groot risico wordt genomen. Zolang de arbeidsmarktpositie van mensen met psychische klachten niet is verbeterd, is het een slechte zaak dat juist deze groep mensen de toegang tot de WAO zal worden ontzegd.

Voor vragen en/of opmerkingen kunt u bellen met:

Raoul Sakhel, beleidsmedewerker
Stichting Pandora op telefoonnummer
020-6851171.

<

Kern met Pit:

Uitdaging aan bewoners leefomgeving te verbeteren

Iedere stads- of dorpsbewoner die de komende anderhalf jaar samen met zijn medewijk- of dorpsbewoners de eigen woonkern wil verbeteren, komt in aanmerking voor een prijs. Deze prijs maakt deel uit van de leefbaarheidswedstrijd Kern met Pit, waarvoor KNHM (Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij) € 200.000,- aan prijzengeld beschikbaar stelt.

De leefbaarheidswedstrijd is een wedstrijd zonder verliezers: voor iedere groep die haar project vóór 31 augustus 2003 tot een goed einde brengt heeft KNHM € 1.000,- gereserveerd. Daarnaast worden de tien meest bijzondere projecten onderscheiden met een trofee en een extra geldprijs van € 1.500,-. De inschrijving staat vanaf 1 mei 2002 open en er kunnen 200 projecten deelnemen.

KNHM organiseert de wedstrijd nu voor de negende maal. Uitgangspunt van Kern met Pit is dat bewoners zelf het beste weten hoe zij hun woonomgeving kunnen verbeteren. Zij dagen de KNHM uit: 'Wedden dat wij ons project vóór 31 augustus 2003 afgerond hebben?' De enige criteria voor deelname zijn: het project vindt plaats in de directe woonomgeving en wordt door en voor de bewoners zelf uitgevoerd. In de acht vorige

rondes zijn tienduizenden mensen bezig geweest met het inrichten van een speelterrein, het opknappen van een dorpshuis, het uitzetten van een natuurpad, het opzetten van een wijkkrant, het realiseren van een speel-o-theek en nog veel meer.

Voor de realisatie van Kern met Pit is een projectorganisatie opgezet waaraan circa tachtig vrijwilligers deelnemen. Projectleiding en coördinatie zijn ondergebracht bij het bureau van KNHM. Regionale jury's van vrijwilligers bezoeken bij aanvang van de wedstrijd alle ingeschreven projecten en brengen aan de hoofdjury advies uit over het recht op deelname. Kort voor de sluitingstermijn bezoeken zij opnieuw alle projecten om de resultaten te beoordelen. Zij adviseren de hoofdjury of een project al dan niet het predikaat Kern met Pit verdient. De predikaatuitreikingen vinden per provincie plaats en november-december in de provinciehuizen. De hoofdjury gaat vervolgens het land in om persoonlijk de twintig tot dertig trofeekandidaten te bezoeken voor zij tot haar definitieve oordeel komt. De trofee-uitreiking vindt plaats tijdens een landelijke manifestatie die wordt gehouden op zaterdag 13 maart 2004 in Muis Sacrum te Arnhem.

KNHM is een ideële organisatie met als doelstelling: het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving. Zij is aandeelhouder van Arcadis, een internationaal ingenieursbureau op het gebied van infrastructuur, gebouwen, milieu en communications. Met het jaarlijks uitgekeerde dividend financiert KNHM projecten ter verbetering van de leefomgeving. Hiervoor is jaarlijks een budget van circa een miljoen euro beschikbaar. Kern met Pit is een van KNHM's grootste projecten.

Nadere informatie over de wedstrijd (looptijd, projectcriteria, wijze van aanmelden, etc.) is te verkrijgen bij:

KNHM,
Postbus 33,
6800 LE Arnhem, tel. (026) 4455146,
fax (026) 4437827, e-mail: kmp@knhm.nl,
internet: www.knhm.nl.

<

Verhuiskostenregelingen

De Woonbond heeft de huurdersorganisaties in Nederland opgeroepen om bij de stedelijke vernieuwing alleen nog maar akkoord te gaan met verhuizing als de verhuis- en inrichtingskosten volledig worden vergoed. Aanleiding daarvoor is de weigering van Aedes, de vereniging van woningcorporaties, om landelijke richtbedragen af te spreken voor de verhuiskostenvergoeding. De Woonbond heeft de bestaande regelingen geïnventariseerd. Daaruit blijkt niet alleen dat de vergoedingen zeer sterk uiteenlopen, ze blijven ook veel te laag.

Woensdag 20 maart presenteerde de Woonbond een Zwartboek met de resultaten van deze inventarisatie. Dit gebeurde ter afsluiting van een forum met politici en verhuurders over de vraag of de wijkvernieuwing niet vastloopt als de vergoedingen niet omhoog gaan. Een verslag van de forumdiscussie is in dit artikel opgenomen. Alleen in Nieuwegein is de vergoeding afdoende voor de kosten van een verhuizing. Afhankelijk van de grootte van hun woning ontvingen de bewoners van het centrum in Nieuwegein tussen € 4.537 (onzelfstandige woonruimte) en € 10.210 (driekamerwoningen). Doordat er met Aedes geen landelijke afspraken te maken zijn over richtlijnen voor de verhuiskostenvergoeding bij gedwongen verhuizingen hebben huurders geen enkele zekerheid en zijn zij afhankelijk van gemeenten en lokale woningcorporaties. Niet alleen verschillen de verhuiskostenvergoedingen per gemeente, ook bin-

nen één gemeente kunnen zij variëren omdat de woningbouwcorporaties de vergoeding bepalen. In Nieuwegein is, voor zover nu bekend, de hoogste tegemoetkoming verstrekt. In Venlo Noord wordt de laagste tegemoetkoming gegeven, namelijk € 2.250.

Alleen Nieuwegein vergoedt huurders hun kosten

De oproep van de Woonbond levert overigens nu al resultaat op: in Venlo bijvoorbeeld lag de verhuiskostenvergoeding op een schamele € 2.250. Nu de huurdersorganisatie Venlo-Blerick het sociaal statuut heeft opengemaakt, stelt de verhuurders thans een bedrag van € 3.500 voor. Daarbij neemt de verhuurder ook het opknappen van de woning voor zijn rekening (schilderen en behangen), en het (her)inrichten van de tuin. Ook in andere plaatsen zijn de onderhandelingen heropend.

Instemmingsrecht

Op het symposium gaf directeur Maria van Veen van de Woonbond haar visie op de nieuwe Woonwet. Met name de Overlegwet die hiertin is verrat, schiet in de ogen van de Woonbond hopeloos tekort omdat hierin het door de Woonbond gewenste instemmingsrecht ontbreekt. De Woonbond vindt dat de verhuurder toestemming van de huurderorganisatie moet hebben voor voorgenomen besluiten tot vaststelling, wijziging of intrekking van beleid ten aanzien van bijvoorbeeld wonen en zorg, meerjarenonderhoud, de inhoud van het huurcontract en -reglement, het beleid ten aanzien van servicekosten, oplevering en onderhoud van de woning en het beleid ten aanzien van verkoop van huurwoningen. Dit instemmingsrecht gaat Remkes te ver. Bij gedwongen verhuizingen hebben huurders geen enkele zekerheid. De Woonbond vindt het jammer dat de Staatssecretaris niet eerst de Overlegwet wil verbeteren en het gewoon mee laat lopen met de volledige Woonwet. Want dat gaat waarschijnlijk veel te lang duren. Waar een

simpele wetswijziging een kwestie is van een paar maanden, kan het wel een paar jaar duren voordat zo'n fundamentele en uitgebreide nieuwe wet als de Woonwet is aanvaard. De Woonbond blijft er bij de Tweede Kamer op aandringen dat de Overlegwet eerst moet worden gerepareerd, en vervolgens pas geïntegreerd in de nieuwe woonwet.

Politici en verhuurders over 'zeggenschap' Op het Woonbondsymposium 'De impact van de Woonwet' dat 20 maart j.l. plaatsvond, debatteerden politici, huurders en verhuurders over de Woonwet, de stedelijke vernieuwing en de verhuiskostenvergoeding. Van corporatiezijde waren aanwezig Ton Mans (Domein, Eindhoven), Marga Duinker (Stichting Portaal, Baarn), Pierre Sponselee (Eigen Haard, Nijmegen), Ton Selten (Wooncom, Emmen) en R. Stofberg (Woonzorg Nederland). Vanuit de politiek voerden het woord Staf Depla (PvdA), Theo Rietkerk (CDA), Jan van Walsem (D66) en Paulus Jansen (SP). In het licht van de komende verkiezingen leek het ons goed een aantal uitspraken op een rijtje te zetten.

Bij gedwongen verhuizingen hebben huurders geen enkele zekerheid

Wat vindt u ervan als huurdersorganisaties in de nieuwe Woonwet op een aantal belangrijke onderwerpen zoals 'wonen en zorg', 'verkoop van huurwoningen' en 'meerjarenonderhoud' meer zeggenschap krijgen? Denk aan initiatief- en instemmingsrecht en sancties.

Van Walsem (D'66) - Alleen als er iets aan de hand is maken mensen gebruik van hun inspraakmogelijkheden. Maar ik kan mij op een aantal punten voorstellen dat huurdersorganisaties instemmingsrecht krijgen. *Rietkerk (CDA)* - Het gaat er vooral om huurders een gelijkwaardiger positie tegenover gemeenten en verhuurders te verschaffen. Dat betekent inderdaad initiatiefrecht. Wat betreft het instemmingsrecht, dat moet je benoemen, dat wil zeggen nader definiëren.

rijp voor de sloop

Er moeten in ieder geval sancties komen op het niet naleven van afspraken en toezeggingen.

Depla (PvdA) - Duidelijk dat sancties belangrijk zijn. Er moet worden gehandhaafd. Ook het initiatiefrecht moet in de wet opgenomen worden, bijvoorbeeld bij het onderwerp woonzorg en zorgelementen.

Jansen (SP) - We zijn een groot voorstander van het instemmingsrecht, bijvoorbeeld ingeval van sloop, renovatie en fusies.

Handhaving en sancties zijn belangrijke thema's. Ook bij fusies. Er is tot nu toe nog nooit een fusie afgeblazen vanwege het BBSH.

Van Walsem (D'66) - De binding met huurders verdwijnt bij veel fusies, daar maken wij ons zorgen over.

De aanwezige corporatiedirecteuren waren terughoudender in hun uitspraken dan de politici. *Stofberg van Woonzorg Nederland* wees erop dat wonen en zorg niet expliciet als onderwerpen van zeggenschap worden genoemd in het ontwerp dat bij de Raad van State ligt. Men kon zich in ieder geval vinden in de formulering dat zeggenschap van huurders belangrijk is en dat ze een grotere rol moeten krijgen. *Mans van Domein* stelde dat houding en mentaliteit in de praktijk belangrijker zijn dan regelgeving. "Alleen voor partijen die niet willen, heb je regels nodig. Je moet de wil tonen om de volkshuisvesting op een hoger peil te brengen."

Wat vindt u van de schaalvergroting in corporatieland?

M. Duijker van Portaal stelde dat er alleen gefuseerd wordt als dat voordelen oplevert, waarbij zij aangaf dat het fusieproces dan wel transparant moet zijn en dat er een duidelijke rol moet zijn voor huurders. "Elke fusie dient achteraf te worden geëvalueerd en er moet duidelijk worden afgesproken hoe het overleg eruit ziet. Ik kan me voorstellen dat er adviesrecht over dit onderwerp komt, maar ik heb een hekel aan het woord gekwalificeerd advies." Bij fusies in het kader van de Woonwet ziet zij meer in het idee van dossiers. "Als er een aanvraag gedaan wordt, moet er een advies van de

huurdersorganisatie bij zitten en dat advies moet de staatssecretaris meenemen bij zijn afweging."

Vraag: ga je dan ook zover dat wanneer het dossier niet compleet is, de fusie wordt afgeblazen?

Antwoord: als het dossier niet compleet is dan is het dossier niet compleet; ja dus. *Mans van Domein*: "Er moet een open planproces zijn, waar huurders vanaf het begin bij moeten worden betrokken. Zij maken een lijst met wensen en verlangens. De discussie gaat dan over wat we gaan doen met die wensen en eisen, daar mogen we op afgerekend worden."

Moeten we niet naar een gelijke fiscale behandeling tussen huur en koop via huurrenteaf trek?

Rietkerk (CDA) - De positie van kopers en huurders moet gelijk zijn. We willen de aftrek van de hypotheekrente behouden, en voor huurders de lasten maximeren. Als norm stellen wij dat mensen niet meer dan 15 procent van het inkomen verwonen. We willen nog wel nadenken over de mogelijkheid om rente van leningen aftrekbaar te maken als die leningen worden afgesloten voor het verbeteren van een woning. Verder is vraagstuk belangrijk.

Depla (PvdA) - De huursubsidie moet in ieder geval worden gehandhaafd. Daarnaast moeten mensen met lagere inkomens ook kunnen kopen. Het gaat om de keuzevrijheid. Mensen moeten vrij kunnen kiezen tussen huren en kopen. Dat is voor ons belangrijker dan huurrenteaf trek.

Jansen (SP) - Wij gaan uit van een gelijke behandeling. Excessieve hypotheekrenteaf trek moet worden afgeschaft. We kunnen het geld beter gebruiken om betaalbare huurwoningen te bouwen. De huursubsidie-regeling moet overeind blijven.

Van Walsem (D'66) - Geen huurrenteaf trek en geen gelijke behandeling tussen huur en koop. De huursubsidie is een buitengewoon instrument en dat moeten we zo houden.

Wat vindt u van de stelling dat huurders de kosten van een gedwongen verhuizing volledig vergoed moeten krijgen?

Van Walsem (D'66) - Prima: verhuis- en herinrichtingskosten moeten volledig worden vergoed bij gedwongen verhuizing. Daarbij is het heel belangrijk dat huurders vanaf het begin inspraak krijgen op de plannen die voor de wijkvernieuwing worden ontwikkeld.

Jansen (SP) - Het is schandalig dat mensen hun huis uit worden gejaagd zonder dat de kosten volledig worden vergoed. Er moet betaalbare herbouw plaats vinden.

Depla (PvdA) - Het moet gewoon wettelijk geregeld worden. En als het niet snel geregeld wordt door de staatssecretaris of door dat de Woonbond en Aedes het eens worden over landelijke richtbedragen, dan nemen we zelf het initiatief.

Van Walsem (D'66) - Je mag toch hopen dat corporaties en huurders hier op lokaal niveau uitkomen.

Rietkerk (CDA) - De bouw van nieuwe woningen zit in het sloop. Dat is een probleem. Ook voor woningcorporaties. We hebben ons erover verbaasd dat de partijen er over de vergoeding van verhuis- en herinrichtingskosten niet zijn uitgekomen. De minimumvergoeding op basis van het Nibud-onderzoek naar de kosten is toch wel het minste. We kunnen het wettelijk regelen en als het nodig is, doen wij dat ook.

Waarom doet Aedes nu zo moelijk?

Duijker (Portaal) - Aedes is bijgestuurd door zijn Ledenraad. Die Ledenraad wil overigens wel een regeling, maar ze wil geen bedragen noemen. Er zijn zoveel lokale verschillen, soms moet er één keer worden verhuurd, soms twee keer.

Selten (Wooncom) - We willen de niveaus afspreken in een raamwerk, waarover overlegd kan worden.

Sponselee (Eigen Haard) - Belangrijk is de betrokkenheid van huurders, we maken afspraken met huurders die het betreft. Op dat niveau wordt maatwerk geleverd.

Redactie: Fenny Gerrits

<

Bewoners willen meer invloed

Volhouden met dat Grotestedenbeleid en meer aan bewoners zelf overlaten! Dit is zeer kort samengevat de boodschap die bewoners van aandachtswijken uit de 25 grote steden hebben voor minister van Boxtel en de Tweede Kamer.

Volgens het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken (LSA) moet er minder over bewoners worden gepraat en meer met en door bewoners worden gedaan. Een veel hogere prioriteit dus voor bewonersparticipatie en meer vrijheid om daar zelf invulling aan te geven, onder andere door:

- * Instemmingsrecht voor bewoners over maatregelen en plannen voor hun wijk.
- * Budgetten voor scholing, organisatiekosten en publiciteit.
- * Zelf deskundigheid in mogen huren.
- * Extra geld voor projecten die bewoners zelf willen uitvoeren.

Ook op andere punten willen bewoners meer actie, het gaat dan onder meer om verbetering van het imago van wijken, betere communicatie over het GSB met burgers.

De aanbevelingen van het LSA bewonersplatform zijn in tien hoofdpunten samengevat in een Bewonersmemorandum Grotestedenbeleid dat op 9 april in de hal van de Tweede Kamer werd aangeboden en toegelicht aan de voorzitter van de vaste kamercommissie voor Binnenlandse Zaken Dick de Cloe. Het verzoek aan de politieke partijen was deze aanbevelingen te betrekken bij het Algemeen Overleg met de minister op 11 april. Tijdens dat Algemeen Overleg besprak de Tweede Kamer met minister van Boxtel de voortgang en toekomst van het GSB aan de hand van zijn brief over de Tussenstand en het SER advies 'steden op koers'. Daarin worden aanbevelingen gedaan voor de komende kabinetsperiode. Ook de GSB steden en hebben in zogenaamde memoranda hun aanbevelingen gedaan.

Algemeen Overleg
Dit Algemeen Overleg ontleent z'n betekenis aan het feit dat dit de laatste keer is voor de verkiezingen dat de kamer over het GSB praat. Aan het Algemeen Overleg werd deelgenomen door de heren Horn (PvdA), Rijpstra (VVD), Hoekema (D66), Slob (ChristenUnie) en Pitstra (GroenLinks). Het CDA werd vertegenwoordigd door mevrouw De Pater.

Men mag aannemen dat hier lijnen zijn uitgezet waarlangs de volgende regering in het regeerakkoord afspraken gaat maken over het GSB. Ten behoeve van die nieuwe regeerperiode heeft het LSA z'n aanbevelingen aan de kamer aangeboden. Uit dit Bewonersmemorandum is in ieder geval door de PvdA de notie overgenomen dat bewoners in Aandachtswijken de kans moeten krijgen hun (on)tevredenheid te uiten over het GSB, ten behoeve van de evaluatie van dit beleid. Horn beschouwde een dergelijke inbreng als 'een belangrijke indicator' om de effectiviteit van het GSB te kunnen bepalen.

De verschillende kamerleden waren unaniem over de wenselijkheid van voortzetting van het GSB, dat in hun ogen voldoende successen heeft behaald. Minister van Boxtel 'incasseerde' menig compliment. De wijze waarop het beleid moet worden voortgezet, echter, daar verschilde men wel over van mening. De financiële inbedding van het GSB (in veertig aparte regelingen) vond men te complex. Aan de minister werd dan ook gevraagd om met een financieel overzicht te komen, dat ook zichtbaar maakt wat specifiek GSB-geld is en wat uit regulier ander beleid in het GSB is gestopt. Door verschillende kamerleden werd de suggestie op tafel gelegd om de financiering per pijler te laten verlopen. De bedoeling is om dan tot drie GSB-fondsen te komen, één voor de fysieke, één voor de sociale en één voor de economische pijler. Als extra voordeel wordt het dan mogelijk meer aandacht te geven aan een (ook beleidsmatig) eigenstandige sociale pijler. Dit is in de ogen van de kamer nodig omdat men heeft geconstateerd dat de sociale pijler in het huidige beleid onderdeel is.

In het algemeen vond men dat het GSB een duidelijker regionale inbedding (bij de provincies) moest krijgen. Over het aantal ste-

den dat in de toekomst mag participeren was men het in grote lijnen eens: 30 (G4 + G21 + G5, de aspiranten). Na 2005, als de volgende evaluatie aan de orde is kan men hierin verandering brengen en de zaak desgewenst verder uitbreiden. Of in de volgende kabinetsperiode een minister het GSB moet coördineren, of dat een staatssecretaris voldoende is moet het nieuwe kabinet maar uitmaken. Vooral nog tekent zich een meerderheid af die voor continuering van het (coördinerend) ministerschap van GSI is. Ten aanzien van de suggestie van Pitstra, die de LSA-aanbeveling bepleitte om via het GSB aan bewoners 10 procent van het beschikbare budget toe te kennen reageerde men niet enthousiast. Zowel Horn als Hoekema vonden dat dit aan de deelnemende gemeenten is om te bepalen of ze aan bewoners een eigen budget al of niet willen toekennen.

In zijn beantwoording liet minister van Boxtel nadrukkelijk weten dat de vele complimenten die hij mocht ontvangen tijdens dit Algemeen Overleg voor het door hem gevoerde beleid, natuurlijk ook voor de gemeenten en de bewoners van Aandachtswijken ("die steeds maar weer hun nek uitsteken") bedoeld moeten zijn. Van Boxtel had diezelfde middag een overleg met een delegatie van LSA-bewoners, waar behalve het Bewonersmemorandum ook een evaluatie van LSA-activiteiten aan de orde zal komen en de plannen die bewoners in LSA-verband voor de komende tijd hebben gemaakt. Hiervan zal ongetwijfeld verslag worden gedaan in de volgende LSA BewonersBerichten. Als u daarin geïnteresseerd bent kunt u dit periodiek opvragen bij het LSA-secretariaat, 070 3804431. Of per email: info@opbouwwerk.nl.

(Fenny Gerrits)

<

Stad en Land

Met foto's van Linda Engels van Samenlevingsopbouw samen met de lokale buurtbewoners. De foto's zijn gemaakt op de zaterdagmiddag van de zaterdagmarkt op de Grote Markt in Groningen. De foto's zijn gemaakt op de zaterdagmarkt op de Grote Markt in Groningen. De foto's zijn gemaakt op de zaterdagmarkt op de Grote Markt in Groningen.

Amsterdam

Een soort ANP, maar dan door kinderen. Tien weken lang werkten twaalf kinderen aan een eigen website vol met interviews en nieuwtjes. Gisteren ging de site van het Kinderpersbureau de lucht in. Een interview met premier Wim Kok was het hoogtepunt, aldus het **Parool van 29 maart 2002**.

"Hé halo, wij zijn het Kinderpersbureau," galmde het gisteren door het buurthuis en internetcafé Cybersoek in de Indische Buurt. In een zaaltje met hypermoderne computers zijn twaalf kinderen nog druk bezig de laatste hand te leggen aan hun website. Een kleurige site, met weetjes over de kinderen zelf, foto's en veel informatie. Een beetje zoals het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP), maar dan door kinderen vervaardigd. Het lijkt de kinderen 'wel tof' als de Nederlandse media iets zouden overnemen van hun Kinderpersbureau.

"Ik heb twee jaar lang slecht onderwijs gehad omdat er geen juf meer was. We werden heel vaak naar huis gestuurd of verdeeld over verschillende scholen," zegt Nadia (11). Ze maakte zich hierover zo boos, dat ze besloot om interviews te houden met de directeur van haar school, de onderwijsinspectie en burgemeester Job Cohen. Als ze vertelt over het onderwerp, blijkt dat ze zich goed heeft laten informeren. Ze vindt zich erg op over de kwestie. Een geboren journalist, lijkt wel. Maar dat wil Nadia niet worden. "Ik ben gek op geschiedenis, dus ik wil archeoloog worden."

Of het eng is om de burgemeester te interviewen? Helemaal niet, vindt Nadia. Ook vond ze het niet eng om minister-president Wim Kok te interviewen, net als de rest van de journalisten in spé. Zo vroegen de twaalf kinderen de premier heel brutaal of hij ooit was blijven zitten op school en of hij het leuk zou vinden ambassadeur van het Kinderpersbureau te worden, aangezien hij eerderdaags toch met pensioen gaat. "Hij was best aardig, we mochten twaalf vragen stellen," zegt Cansu (11). Ze vindt wel dat Kok wat meer van computers zou moeten weten. "Maar ja, hij is al 63 en vroeger hadden ze niet zo veel computers. Ik denk dat

hij het te druk heeft om een cursus te volgen."

Het initiatief om het Kinderpersbureau op te zetten komt van de stichting Jongeren Onderwijs Media (JOM), die al zestien jaar kinderpersbureaus helpt oprichten in buurtcentra en scholen in heel Nederland. Door websites, radio-items en kranten te maken met kinderen, hopen ze de interesse voor media bij de jeugd te vergroten. Volgens Linda, hoofdredacteur van het Kinderpersbureau en medewerker bij Cybersoek, zijn de kinderen erg enthousiast. "Elke woensdagmiddag zijn ze druk bezig geweest, ze kwamen ook met eigen ideeën aanzetten."

Het thema van de website is veiligheid, in het verkeer en op straat. "De kinderen hebben buurtonderzoeken gedaan. Ze stonden bijvoorbeeld langs de kant van de weg om te turven hoeveel fietsers er door rood reden," zegt Linda. Yusuf (11) kwam erachter dat in het zwembad van sporthal Zeeburg legionellabacteriën waren geconstateerd, en hield interviews met de beheerder van de sporthal en iemand van de GG&GD. Hij vond het erg leuk om een keertje journalist te mogen zijn. Maar net als alle andere kinderen wil Yusuf later niet voor de media werken. "Ik had er nog nooit over nagedacht om journalist te worden, maar ik word toch liever piloot."

www.cybersoek.nl/kinderpersburo

Groningen

Twaalfjarigen aan de tap in Groningse kroeg. De twaalfjarige Joachim staat aan de kant van de dansvloer te genieten van zijn colaatje. Met z'n haar netjes in de gel neemt hij de uitbundig dansende meisjes in zich op. Joachim is één van de bezoekers van het voor Nederland unieke kindercafé, dat afgelopen vrijdag in Groningen voor het eerst de deuren opende, aldus **de Metro van 8 april 2002**. 's Avonds is De Blauwe Engel, een van de cafés aan de Grote Markt, een populaire kroeg onder jongeren. Op vrijdagmiddag komt er alleen maar prik, fris en alcoholvrij bier uit de tap, ook voor bezoekers boven de zestien. Voor veel jongeren is het traditie om het begin van het

weekend te vieren bij een van de bars aan de Grote Markt. Dit tot grote spijt van de scholieren onder de zestien jaar, die de cafés niet in mogen en noodgedwongen hun middag op straat moeten doorbrengen. De politie, de gemeente en horecaondernemer Johan Bloem bedachten een oplossing: een alcoholvrije kroeg voor kinderen vanaf twaalf jaar. "Voor de extra personeels- en schoonmaakkosten krijg ik subsidie," aldus Bloem. Terwijl buiten op het terras de zestienplussers genieten van het zonnetje, staat er in de Blauwe Engel een groepje twaalfjarigen te swingen op de muziek van Def Rhymz. Klein als ze zijn komen ze nauwelijks boven de bar uit. "Het is hier echt leuk!" vindt Joachim. Ook zijn vriendje Marck heeft het naar zijn zin, maar hij vindt het wel jammer dat ze geen bier krijgen. "En alcoholvrij bier is hartstikke goor!" roept hij. Om 17.00 uur gaat de tent weer dicht, dit tot grote teleurstelling van de swingende meisjes. Ze hadden liever nog even doorgedanst. Maar dat zit er niet in. "Om zes uur staat bij de meeste gezinnen de pot op tafel, dus vijf uur is laat zat," vindt Bloem.

Utrecht

Samen apart, maar gelukkig in Lombok. Oms was Utrecht en overwegend katholieke Utrechtse arbeiderswijk. Vanaf de tweede helft van de vorige eeuw stroomden de gastarbeiders toe. Eerst de Spanjaarden en de Italianen, daarna de Turken en Marokkanen. In de jaren zeventig, ten tijde van de economische recessie, kwam de gezinshereniging op gang. Lombok raakte overvol. Het werkloosheidspercentage steeg tot ongekende hoogte. De verpaupering sloeg toe. Nederland had er weer een achterstandswijk bij, aldus het **Utrechts Nieuwsblad van 2 maart 2002**.

Een aantal jonge, hoog opgeleide wijkbewoners kwam in verzet tegen de neergang van Lombok en riep de lokale overheid op actie te ondernemen. In de jaren negentig werd flink geïnvesteerd in de renovatie van de wijk en voortvarend gesleuteld aan de beeldvorming. Nu komt men van heinde en verre kijken naar het wonder dat zich hier

heeft voltrokken. Autochtonen en allochtonen leven er in pais er vree met elkaar, zonder dat er sprake is van verregaande integratie. In het boek 'Een buurt in beweging', waarin een wetenschappelijke verkenning van de wijk wordt beschreven, stelt een onderzoeker: 'Kennelijk zijn andere factoren belangrijker: renovatie, laagbouw, een attractieve woningmarkt, een levendige middenstand, de aanwezigheid van culturele werkers, sociale controle, wandelende politiefurveillance, een zorgvuldig opgebouwd imago, religieuze tolerantie, scholing en perspectief op werk voor iedereen en misschien wel bovenal: een sfeer van wederzijds respect.'

Of deze opsomming een recept is om buurten waar gevestigde en nieuwe culturen met elkaar botsen, weer aantrekkelijk te maken, vindt onderzoeker Prof. Dr. H. Bennis van het Meertens Instituut te pretentius. 'Wel blijkt dat in zo'n wijk best een aangename leefklimaat kan ontstaan, zonder dat de integratie optimaal is. Het is verrassend te ontdekken dat wanneer een overheid veel investeert in zo'n wijk, maar de beoogde integratie uitblijft, toch van een succes kan worden gesproken, omdat de problemen er aanzienlijk afnemen.'

Lombok is nu een bloeiende wijk, waar de diverse bevolkingsgroepen elkaars aanwezigheid respecteren. Juist in die mix van culturen schuilt met name voor veel jongere bewoners de charme van de buurt. Alom heerst bedrijvigheid en de huizenprijzen schieten omhoog. Als hij door Lombok wandelt valt hem steeds weer op hoe uitgesproken positief de sfeer in de wijk is, zegt Bennis: 'De overheid heeft daaraan bijgedragen door een situatie te creëren die allochtonen de gelegenheid biedt op een eigen manier deel te nemen aan de samenleving. Je merkt dat grondig is nagedacht over de inrichting van de buurt. Een straathoek met alleen Marokkaanse winkels zul je er bijvoorbeeld niet aantreffen. Het is een evenwichtige mix en dat verklaart voor een deel het succes.'

Volledige integratie mag dan voor veel politici het wondermiddel zijn dat een oplossing biedt voor de problemen in de multi-culturele samenleving, Bennis heeft zijn twijfels over de haalbaarheid daarvan. Het woord integratie is voor velerlei uitleg vat-

baar. Als het aan Bennis ligt, noemen we een allochtoon geïntegreerd, wanneer hij zich een door alle partijen geaccepteerde, eigen positie heeft verworven in de samenleving.

'Of hij zich in alle opzichten als een Nederlander gedraagt, is niet aan de orde, maar er mogen wel degelijk eisen aan hem worden gesteld, vind ik. Afgezien van het feit dat hij de wet moet eerbiedigen, mogen wij ook van hem eisen dat hij de Nederlandse taal leert, maar dat betekent niet dat hij zijn moedertaal dan maar moet afzweren.'

Speurend naar taal- en cultuurelementen die allochtonen en autochtonen van elkaar overnemen, moeten de onderzoekers constateren dat er nauwelijks sprake is van kruisbestuiving tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Bennis: 'Men leeft vreedzaam naast elkaar en niet zozeer met elkaar.'

Enkele voorbeelden van het overnamerepertoire in Lombok zijn: Turkse en Marokkaanse kinderen steken zich op Koninginnedag in oranje kleding en schimken hun gezichten. Allochtonen ouders organiseren op de verjaardag van hun kinderen een feestje en de jarigen delen op school een traktatie uit et cetera. Een gewoon te autochtonen van allochtonen hebben overgenomen is het tijdens voetbalkampioenschappen rondrijden in met vlaggen versierde auto's en toeterconcerten geven.

De roep dat in deze Utrechtse wijk iets bijzonders tot stand is gekomen, heeft inmiddels ook het buitenland bereikt, namelijk een project bij Parijs. Bennis: 'Ik werd gebeld door een projectontwikkelaar. Hij wilde mijn advies in verband met problemen in Bobigny. Ach, misschien moeten ze daar ook wel de trottoirs verbreden om de allochtonen de ruimte te geven hun koopwaar op de traditionele manier uit te stallen.'

Rotterdam

Stadswachten: de oren en ogen van de straat
Stadswachten worden door sommigen gezien als mislukte politieagenten, bemoeizichtige bromsnorren die je vertellen dat je niet op de stoep mag fietsen. Hun bevoegdheden zijn tenslotte beperkt. Maar wie een dagje meeloopt krijgt een heel ander beeld.

De Rotterdamse stadswachten streven ernaar dat mensen zich veilig voelen op straat, aldus **de Metro van 3 april 2002**. De gemeente Rotterdam is de laatste jaren intensief bezig met het verbeteren van de veiligheid. Omdat het gevoel voor veiligheid voor een groot deel wordt bepaald door de openbare ruimte, heeft de gemeente Rotterdam de diensten Parkeerbedrijf, Rotterdam Veilig, de reinigingspolitie en de dienst toezicht openbare reclame ondergebracht een gemeenschappelijke dienst: de dienst Stadstoezicht.

'Zware criminaliteit is niet het enige wat angst inboezemt. De burger merkt daar in principe vrij weinig van. Burgers letten het meest op hun eigen leefomgeving. Als die omgeving aftakelt, wordt dat opgemerkt. De angst wordt dus voornamelijk veroorzaakt door een algeheel onveiligheidsgevoel op straat', stelt de algemeen directeur van de dienst, Peter van Veen. 'Graffiti, grof vuil op straat, hangjongeren, kapotte straatverlichting, onverlichte steegjes en kapotte parkeerautomaten zijn voorbeelden van verloedering. Het samenvoegen van de diensten, verbetert de onderlinge communicatie en de collegialiteit. Het oplossen van deze problemen wordt daardoor gemakkelijker.'

De stadswachten zijn de ogen en oren van de straat. Zij maken melding van eerdergenoemde zaken. De klacht wordt eenvoudig doorgespeeld naar de juiste instantie, met minder bureaucratische rompslomp.'

In Rotterdam werken 1100 mensen voor de dienst Stadstoezicht, waarvan er ongeveer 900 werkzaam zijn op straat, verdeeld over dertig locaties.

'Ze zijn verspreid over heel Rotterdam en werken vanuit de wijk. Op die manier kunnen ze zich goed focussen op waar de problemen liggen en onderling beter communiceren. De gemeente doet zijn uiterste best de Rotterdammers een optimaal gevoel van veiligheid te geven,' aldus Van Veen.

Nees Botokat (30) en Odette Gómez (37) werken nu ruim zes jaar samen als stadswacht voor Rotterdam Veilig. Bijna dagelijks patrouilleren ze in de stadsdelen Middelland, Nieuwe West en Grote Vis. Buurten waar junks en hangjongeren regelmatig voor overlast zorgen. Beiden zijn opgegroeid in Spangen en kennen het

gebied dus als hun broekzak. Een gunstige bijkomstigheid. Sommige junks kennen ze van de middelbare school en sommige jongeren weten dat ze uit de buurt komen en zijn daardoor eerder geneigd te luisteren. Ze zijn vanaf het begin betrokken bij het project 'Stadswacht'. In een voorbereidingscursus krijgen toekomstige stadswachten probleemsituatie voorgeschoteld. Tijdens een rollenspel simuleren toneelspelers een opgefokte junk of een stelende jongere. Toch zullen situaties op straat altijd anders zijn. "Wanneer je een meisje aantreft dat in een zelfmoordpoging net haar polsen heeft doorgesneden, onder het bloed zit en dus dood gaat, is het feit dat daar in het cursusboek niets over stond vermeld geen excuus. Ik ben geen arts, dus roep ik met mijn mobilofoon een ambulance op, maar verder doe ik dan gewoon wat mijn gevoel me ingeeft. In het begin vond ik zulke ervaringen best wel moeilijk. Praten met collega's hielp wel. De laatste jaren hoort het erbij," aldus Botokat.

Niet iedere dag betekent ellende en het beroep is niet extreem risicovol. In de meeste gevallen is de stadswacht een aanspreekpunt voor de bewoners van het gebied waarin hij loopt. Buurtbewoners rapporteren gevallen van overlast of vervuiling, de stadswacht schrijft bijzonderheden op in zijn dagelijks mutatieformulier en meldt, zo nodig, zaken bij de politie. Gomez: "We lopen bijna iedere dag op straat. Door de jas die we dragen zijn mensen eerder geneigd ons aan te spreken. De onderwerpen zijn erg wisselend, het varieert van overlast door junks of dealpanden, meldingen van bedreiging of buurtvervuiling tot het helpen zoeken naar een verdwaalde kat."

Een burger benadert eerder een stadswacht dan dat hij melding doet bij de politie, ervaren Botokat en Gomez. Dankzij de stadswacht komen veel zaken die voorheen nooit gemeld werden alsnog bij het politiebureau terecht. Mede dankzij de stadswacht is het straatbeeld op een positieve manier verbeterd, menen Botokat en Gomez. "Sinds we hier lopen is de criminaliteit afgenomen. Oudere mensen durven weer naar buiten te gaan. Junks houden zich minder op in het straatbeeld en trekken zich terug naar rustige plekken. Op de een of andere manier dwing je toch respect af. Mensen worden er

minder nonchalant door. Ze zien je aankomen en weten al waarover het gaat. Op een gegeven moment hoef je ze niet zo nodig meer aan te spreken. Doe je dat wel, dan doen de meesten uiteindelijk toch wat je vraagt. Het komt niet vaak voor dat mensen niet naar ons luisteren. Maar als ze dat niet doen, houdt het op. Verder kunnen we niet gaan."

Amsterdam

Site voor jongeren met HIV
Jonge HIV-geïnfekteerden hebben sinds gisteren een eigen virtuele ontmoetingsplek. Op de website www.jongpositief.org kunnen jongeren tussen de 10 en 30 jaar direct met elkaar in contact komen, aldus **de Spits van 3 april 2002**. Bovendien is er informatie te vinden over specifieke jongerethema's als werk, studie, carrière en verliefdheid. Volgens de jongerenafdeling van de HIV Vereniging Nederland is het voor het eerst dat jongeren elkaar op een dergelijke manier ontmoeten. De site is ingericht als een virtuele discotheek. Bij binnenkomst verwelkomt een barman de bezoeker, de tegels op de dansvloer vormen de thema's. Op de toiletten hangt een prikbord waar jongeren afspraken met elkaar kunnen maken of kunnen deelnemen aan discussies. Het is de bedoeling dat de site herkenning en steun biedt. Volgens initiatiefnemer en HIV-patiënt Bart (26), zijn naam is op zijn verzoek gefingeerd, is het belangrijk dat de huidige jonge generatie HIV-geïnfekteerden strijdvaardiger wordt gemaakt. "Het feit dat ik uit angst voor mijn carrière niet met mijn echte naam in de krant wil zegt al genoeg. Er rust nog steeds een taboe op HIV en dat moet veranderen." Volgens Bart hebben HIV-geïnfekteerden tegenwoordig, dankzij goede medicatie, de mogelijkheid om een leven op te bouwen. Het is volgens hem dan ook belangrijk dat angst en onzekerheid over de toekomst bij hen wordt weggenomen. Nederland telt naar schatting 20.000 HIV-geïnfekteerden. Ongeveer 5000 daarvan zijn jongeren onder de dertig jaar. Vorige week kwam de Amsterdamse GG&GD met verontrustende cijfers over de toename van HIV en syfilis. Volgens de HIV Vereniging vormen met name jongeren de snelst groeiende groep HIV-geïnfekteerden.

Vuile was binnen hangen in Shanghai
Je kunt als overheid niet genoeg regelen vinden ze in China. Veel inwoners van Shanghai mogen vanaf 1 april (!) hun was niet meer buiten hangen, aldus **de Spits van 2 april 2002**. Wie dat nog wel doet kan rekenen op een boete van 2,75, aldus het stadsbestuur. Het gaat om plaatsen in de buurt van toeristische trekkpleisters. Met de nieuwe verordening wil de stad haar imago verbeteren om zo een stad te worden die zich kan meten met steden als Parijs en New York. Jammer, de kletsende oude en jonge mensen op de stoepen van de smalle straatjes in het oude stadsdeel van Shanghai, en de kleurige, maar verschoten licht wapperende was erboven gaf een sfeer die ik nooit zal vergeten, maar die schijnbaar helaas verleden tijd is....

<

stimio

De schakel in uw

communicatieketen

Een ideaal communicatie-concept

De communicatie-keten telt vele schakels. U heeft ideeën nodig en teksten, vormgeving, drukwerk, een congres, een videofilm of een Internet-site om die ideeën werkelijkheid te laten worden. Daarbij schakelt u specialisten in, zoals vormgevers, tekstschrijvers, drukkers, communicatie-adviseurs enz.

Maak daarbij gebruik van een beproefd concept. Bij u om de hoek, bij wijze van spreken. Eén adres, waar u met al uw wensen en vragen rond communicatie terecht kunt. Of het nu gaat om advisering of uitvoering, om kleine of grote projecten, om één dienst of product of een combinatie van meerdere diensten en producten. Aan u de keuze:

- teksten/interviews voor folders, brochures, tijdschriften en videoproducties
- advisering & uitvoering interne en externe communicatie
- coaching van pr-medewerkers
- beleidsadviesing & -implementatie, informatievoorziening & monitoring
- organisatie van conferenties & congressen
- samenstelling & productie van videofilms
- vormgeving, dtp & drukwerk

Flexibiliteit, kwaliteit, snelheid en creativiteit

Stimio bewijst al 15 jaar een uitstekende partner te zijn als het gaat om flexibiliteit, kwaliteit, snelheid en creativiteit. Bovendien beschikken wij door onze duurzame relaties met opdrachtgevers in de non profit-sector over de nodige ervaring en deskundigheid op beleids-terreinen als welzijn, gezondheidszorg, arbeidsmarktbeleid, minderhedenbeleid en onderwijs.

Wij werk(t)en voor o.a.: de ministeries van VWS, Binnenlandse Zaken en Onderwijs & Wetenschappen, Arbeidsvoorziening Nederland, het Landelijk Centrum Opbouwwerk, JMW, de FIOM, de NP/CF, de NOT, Nederlands Politieuseum, Compaq Nederland, SAP enz.

Geïnteresseerd in een vrijblijvende kennismaking?
Bel ons voor toezending van onze bureau-brochure
of voor het maken van een afspraak.

stimio

COMMUNICATIE PROJECTEN BV

communicatie- & beleidsadviesing
informatievoorziening & monitoring
tekstschrijven & journalistieke producties
management conferenties & symposia
audio-visuele producties
vormgeving & dtp
drukwerk

Den Bommel 2
4194 TZ Meteren
Tel 0345 - 569844
Fax 0345 - 569825
e-mail stimio@wxs.nl

HSA001000174
187
Tijdschriften MO